

رێککەفتنا و اشنتن و ب دووماهی ئینانا شەری ناخۆیی دناقبەرا پارتي دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی کوردستان دا

زوزان ناصر مصطفی و خلیل مصطفی عثمان

پشکا میژوو، کولێژا زانستین مروفاپەتی، زانکویا دهوک، هەرێما کوردستانی-عیراق

((میژوو یا وەرگرتنا فەکولینی: 24 جریا نیکی، 2023، میژوو یا رەزامەندیا بە لافکرینی: 24 کاتۆنی دووی، 2023))

پۆختە

ب هەلگیرساندنا شەری ناخۆیی دناقبەرا پارتي دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی کوردستان دا ل 1ی گولانا 1994 تا 17ی ئەیلولا 1998، ئەزموونا گەلێ کوردستانی دووچارى مەترسیەکا مەزن بوو، زیانەکا مەزن گەھانده ئەزموونا تازەما کوردستانی، و هەموو ئەو هیفیا کوردان هەیی گهوری بۆ ناوومیدی، ئی پستی چار سالیڤ خویناوی، و پستی کوشش و تیکوشانا جەماوەری گەلێ کوردستانی و هیژین سیاسی یین کوردستانی، و هەولین دبلوماسی یین چرو پر، و پستی وئ چەندی کو هەردوو لایەن تەواو بیزار بووین ژ شەری و گەهشتینە وئ باومری شەر چارەسەریا ج گروگرفتەکا سیاسی ناکەت، و پیدفیه هیژین سیاسی بەرامبەر باشەروژا گەلێ کوردستانی خۆ ب بەرپسار ببینن، و ب ئەهلیتەکا سیاسی یا فەکری بیر ل دووا روژێ بکەن، و ب مەرەما فەژاندنا پرۆسا ئاشتیی و خورتکرنا هەول و بزافان بۆ بنەجە کرنا فی ئاشتیی ل کوردستانا عیراقی، ب نافیزوانی و ب چاقدیری و پشتهفانیا و مزارەتا دەرڤه یا ئەمریکی وەکو مەزنترین زلهیزا جیھانی ل 17ی ئەیلولا 1998 رێککەفتنا و اشنتن دناقبەرا هەردوو سەرکردین کورد مەسعود بارزانی و جەلال تالەبانی دا هاتە هەبوونی، بقی چەندی کەش و هەوایی شەر و مەلانی یی خویناوی یی کوردستانی گهوری بۆ کەش و هەوایی ئاشتیبوونەفەمو تەبابیی، چارەکا دی ئومیدا گەلێ کوردستانی ب ئابندەیی ئەزموونا کوردستانی زفرانده فە، ئەو ئومیدا کو د مائی چوار سالیڤ شەری ناخۆیی دا گەهشتیه نزمترین ئاست.

بەهێژین کلیل، مەسعود بارزانی، جەلال تالەبانی، دێڤد ویلش، مادلین ئولبرايت، رێککەفتنا و اشنتن

پیشەکی

ئارامیی بخوڤه دیت، ژیارئ رێدوئ ئاسایی خۆ ب هەموو روویەکی فە فەگەراندەفە، هەر بقی لوزیکی بابەت هاتیه هەلبێارتن ژبۆ فەکولینی.

سروشتی فەکولینی وەسا خاستیه بەهیتە دابەشکر ل سەر پیشەکی، چار تەوهران و دووماهیەکی کو تیدا گرنگترین ئەنجام هاتینه دیارکر، تەوهرئ ئیکی هاتیه تەرخانکر بۆ (پینگاڤین دەستپییکی یین گریدانا رێککەفتنا و اشنتن)، ئەف تەوهره هاتیه دابەشکر بۆ سەر سی خالان، خالا ئیکی یا تاییبەتە ب (سەرەدانا *David Welsh*) بۆ کوردستانی تیدا باس ل هاتنا *(David Welsh)* وەکو جیگری هاریکاری وەزیرا دەرڤه یا ئەمریکا بۆ کوردستانی و وان دیتن و کومبوونین دگەل هەردوو سەرکردین کورد مەسعود بارزانی و جەلال تالەبانی ئەنجام دابن ب مەرەما زانینا راوبوچوونین هەردوووان و لیک نیژیک کرنا وان. خالا دووی یا تاییبەتە ب (سەرەدانا مەسعود بارزانی و جەلال تالەبانی بۆ و اشنتون)، تیدا باس ل وئ داخازناما فەرمی یا ژلایی

17ی ئەیلولا 1998 دەهیتە هژمارتن ب میژووویەکا گرنگ و پەرشەنگدار د میژووویا بزافا رزگاربخوایا کوردی دا، دفی روژێ دا مەلانی یا دناقبەرا پارتي دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی کوردستان دا بدووماهی هات، راستە هەر ژ دەستپیکا پەیدا بوونا شەری ناخۆیی دناقبەرا پارتي دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی کوردستان دا، گەلەک لایەن و هیژین ناخۆیی و دەرڤهیی هەولین زور داینه ژبۆ ب دووماهی ئینانا فی شەری، ئی فان هەولان سەرکەفتن نەئینا، تا هاتنا ئەمریکا و نافەندگیریا وئ دناقبەرا پارتي دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی کوردستان دا، کو ئەمریکا شیا دفی چەندی دا بەسەرکەڤیت و جهی خۆ بگریت و دووماهی ب شەری ناخۆیی بینیت. ب مورکرنا رێککەفتنا و اشنتن، شەری ناخۆیی بدووماهی هات، ئیدی کاودانین کوردستانی کەش و هەوایی

تەوهری ئێکی: پینگافین دەستپێکی پین گریڤانا رێککەفتنا و اشنتن

ئێک: سەردانا (David Welsh) بۆ کوردستانی:

ب مەرەما فەژاندنا پرۆسا ناشتی و خورتکرنا هەول و بزافان بۆ بنەجھ کرنا ناشتی ل کوردستانا عێراقی، دناقبەرا 17 - 19 ی تیرمەھی 1998 (David Welsh) جیگرئ هاریکاری وەزیرا دەرڤە یا ئەمریکی بۆ کاروبارین رۆژھەلاتا نافین سەرا کوردستانی دا و کومبوون دگەل (مەسعود بارزانی) و (جەلال تالەبانی) گریڤان(الانصات مرکزی، العدد (970)، 1998/7/19؛ رۆژناما پەیمان، ژمارە (169)، 1998/7/22).

دەربارە ئێگەرئ سەردانا خۆ بۆ کوردستانی، (David Welsh) دبیژیت: "لدویف راسپاردا وەزیرا دەرڤە کو دڤیت ئەم هەولین ناشتی ل کوردستانا عێراقی هانبەدەین، ب راستی باشترین رێک بۆ پاراستنا ئیمناھیا مللەتی کورد، هەولبەدەین ئێکەتی دناقبەرا ئارمانجین پارتین کوردی دا هەبیت، و ناشتیبونەڤە دناقبەرا پارتی دیموکراتی کوردستان و ئێکەتی نیشتمانی کوردستان دا بجهبھیت، هەرچەندە ئەڤە کارەکی ب ساناهی نینە و نابیت ئەم سەردانەکی بتنی بکەینە پێڤەر، بەلئ لدویف وان ناخفتنن من ژ هەردوو سەرکردان گوھ لئ بووین، ئەز یی گەشبینەم، و حکومەتا ئەمریکی دگەل هەڤەپەیمان یا پینگیرە کو گرەنتیا فان تشتا بکەت، و هاریکاریین نیڤدەولەتی بۆ باکوورئ عێراقی دبهردەوام بن" (رۆژناما پەیمان، ژمارە (169)، 1998/7/22).

هەر دڤئ سەردانئ دا و پشتی وان کومبوونین جودا جودا یین هاتینە ئەنجام دان دگەل (جەلال تالەبانی) و (مەسعود بارزانی) دا، ب ئارمانجا بهیز کرنا هەولین ناشتی دناقبەرا وان دا(الانصات مرکزی، العدد (971)، 1998/7/20) (David Welsh) داخزاناما فەرمی یا حکومەتا ئەمریکا پێشکێشی (مەسعود بارزانی) و (جەلال تالەبانی) کر، و داخاز ژیکر سەردانا واشنتون بکەن(الانصات مرکزی العدد (973)، 1998/7/22؛ الانصات مرکزی، العدد (978)، 1998/7/28). ئەمریکا دخازیت و چاڤەری وئ چەندئ یە ژفان دوو سەرکردان ببنە ئەگەرئ

ئەمریکا فە هاتیە پێشکێش کرن بۆ هەرنێک ژ مەسعود بارزانی و جەلال تالەبانی و چوونا وان بۆ واشنتون، ژبو ئەنجامدانا دیتن و کومبوونان. خالا سیی یا تایبەتە ب (کومبوونین هەڤەبەش دناقبەرا مەسعود بارزانی و جەلال تالەبانی دا)، تیدا باس ل وان کومبوونین هەڤەبەشین مەسعود بارزانی و جەلال تالەبانی ب ئامادەبوونا کاربەدەستین ئەمریکی ژبو لێک نێزیک کرن و ناشتیبونەڤایا وان هاتیە کرن. تەوهرئ دووئ یی تەرخانکریە بۆ (گریڤانا رێککەفتنا واشنتن)، تیدا باس ل چەوانیا گریڤانا رێککەفتنا واشنتن و وان پەڤین ژلای مەسعود بارزانی، جەلال تالەبانی و (Madelein Albright) فە هاتینە خاندن د ماوئ واژوو کرنا رێککەفتنا واشنتن دا هاتیە کرن. تەوهرئ سیی یی تەرخانکریە بۆ (نافەرۆکا رێککەفتنا واشنتن)، تیدا باس ل وان بابەتین گرنگ، ئەوین وەکو خالین ناکوک دناقبەرا پارتی دیموکراتی کوردستان و ئێکەتی نیشتمانی کوردستان و ریکین چارەسەرکرنا وان هاتیە کرن. تەوهرئ چارئ یی تەرخانکریە بۆ (هەلوئیسٹی تورکیا ژ رێککەفتنا واشنتن)، دڤئ تەوهری دا باس ل وان پیرابوون و هەلوئیسٹین جودا جودا یین ژلای تورکیا و ئیرانی فە وەکو رەنگڤەدان بەرامبەر رێککەفتنا واشنتن هاتینە ئەنجام دان هاتیە کرن.

ژبو نفیسینا فئ فەکولینئ پشت بەستن ل سەر کومەکا ژیدەران هاتیە کرن، ژوانا: (نەرشیفئ بنگە ی ژین)، دیسان (هەوالنامە) ئەوا ژلای راکهاندنا نافەندا ئێکەتی نیشتمانی کوردستان فە دهاتە دەرئیخستن، رۆژنامین فەرمی یین ژلای پارتی دیموکراتی کوردستان و ئێکەتی نیشتمانی کوردستان فە دهاتنە دەرئیخستن، ژوانا رۆژنامین (کوردستانی نوئ) ب ژمارین خویین جودا جودا فە، ئەوین ژلای ئێکەتی نیشتمانی کوردستان فە دهاتنە دەرئیخستن، رۆژناما (پەیمان، برابەتی، گولان ئیوارە)، ب ژمارین خویین جودا جودا فە، ئەوین ژلای پارتی دیموکراتی کوردستان فە دهاتە دەرئیخستن، رۆژناما (رێگای کوردستان) ئەوا ژلای پارتا شیوعیا کوردستانی فە دهاتە دەرئیخستن، رۆژناما (الحياة) یا لبنانی.

تورکیا ژ هەولین ئەمریکا یا دلگرانە (رۆژناما کوردستانی نوێ، ژمارە (1695)، 1998/9/5).

دوو: سەردانا مەسعود بارزانی و جەلال تالەبانی بۆ واشنتون:

پشتی وی چەندی کو هەردوو لایەنان نارەزوو یا شەری نەمای و تەواو بێزار و ماندی بووین ژ شەری، گەهشتینە وی باوەریی ب شەری چ تشتەک دەستەبەر نابیت (م.گوران، 2021، 117)، ھزار سالین دی شەر هەبیت نە ئیکەتی نیشتمانی کوردستان و نە پارتی دیموکراتی کوردستان نەشین هەفدوو ژناف ببن، و پشتی کوشش و تیکوشانا جەماوەری کوردستانی و هیژین سیاسی ب تایبەتی پارتا شیوعیا کوردستانی⁽¹⁾، و هەولین دبلوماسی یین چرو پەر (رۆژناما ریگای کوردستان، ژمارە (319)، 1998/9/23)، و ئەفە و گفاشتنا جەماوەری کوردستانی و لایەنین سیاسی وەر هەردوو لایەن ل هیفیا وی چەندی بین ئیک بەیت نافەندگیریی دناقبەرا هەردوو لایەنان دا بکەت، لەورا هەردوو لایان پێشوازی ل نافەندگیریا ئەمریکا کر (چاڤپیکەفتن دگەل رەسول عومەر لەتیف، ناسیار ب لیوا وەستارەسول، 2022/8/14)⁽²⁾.

ئەویوو سەرکردین هەردوو پارتان بۆ ل بەرچاڤ کرنا بەرژەوئەندیین بلندین گەلی کوردستانی، پریادا ریکبکەفن، ریکبکەفتەک بیت کو جەلی رەزامەندیا هەموو چین و تووژین خەلکی کوردستانی بیت، ریکبکەفتەک بیت دووماهیی ب شەری نافخو بینیت، دامەزاندنا حکومەتەکا هەفبەش د دیفرا بەیت و زەمینەیی بۆ هەلبزارتنەکا نوی یا جقاتا نیشتمانی یا کوردستانی خوش بکەت (رۆژناما ریگای کوردستان، ژمارە (319)، 1998/9/23).

ل 8ی ئەیلوێ 1998 سەرۆکی پارتی دیموکراتی کوردستان (مەسعود بارزانی) گەهشتە واشنتون (الانصات مرکزی، العدد (1015)، 1998/9/9)، ئەف سەردانە هات ژ چارچوڤی وی داخازیا کارگیریا سەرۆک (Bill Clinton) پێشکشی وی کری (المعلوف، جریدة الحیاة، العدد (12973)، 10/ایلول/1998) و وی سەردانا (David Welsh) بۆ کوردستانی و وان دانوستاندنن جودا جودا یین دگەل (مەسعود بارزانی) و (جەلال تالەبانی) ل هەیفقا تیرمەھی

نارامی و ناشتووئەفەیا ھاولاتیان ل کوردستانا عیراقی (رۆژناما کوردستانی نوێ، ژمارە (1698)، 1998/9/15).

ژلایی خۆفە حکومەتا ئەمریکا ب فی سەردانی د خوشحالن، تەنانەت ژ جارن د گەشبینترن، بۆ فەکرنا دەرگەھی ناشتووئەفەیی دناقبەرا هەردوو پارتین کوردی دا، دفی بواری دا مەزنە بەرپرسین وەزارەتا دەرڤە یا ئەمریکی، سەردانا فان هەردوو سەرکردان ب دوو پەیفان دەرەبیت: "سەرگەفتی و سەرسورەینەر" (رەواندزی، رۆژناما کوردستانی نوێ، ژمارە (1700)، 1998/9/17). هەر دەرەبارە ی گرنکیا فی سەردانی، (جەلال تالەبانی) دبیژیت: "سەردانا مستەر ویلش ھاریکاریا ناشتی کر" (رۆژناما کوردستانی نوێ، ژمارە (1974)، 1998/8/12).

ئەف سەردانین بەرپرسین ئەمریکی بۆ هەریما کوردستانی - عیراقی بۆنە جەلی دلگرانیا حکومەتا عیراقی و دفی بواری دا دەستەلاتدارین عیراقی رەخنە ل سەردانا (David Welsh) کرن، دا دیارکرن کو ئەفە هەولین سەرپێچیکرنا ئاسایش و پاراستنا ناخا عیراقی نە، داخاز ژ ویلایهتین ئیکگرتی یین ئەمریکی کر ئیدانا فی سەردانی بکەت (الانصات مرکزی، العدد (974)، 1998/7/23). د جەهکی دیدا (طارق عەزیز) جیگری سەرۆک وەزیرین عیراقی، دیارکر کو دانوستاندن دناقبەرا بەغدا و کوردان دا هەنە، لی ئەمریکا گونەھارکر ب وی چەندی کو لی دگەریت بیژاریی بیخیتە د ناشتەواییا دناقبەرا بەغدا و کوردین عیراقی (الانصات مرکزی، العدد (911)، 1998/5/11).

حکومەتا تورکیا ژ ب چاڤی گومانی بەری خۆ ددا ئەفان سەردانین بەرپرسین ئەمریکی یین بالا بۆ هەریما کوردستانی - عیراق و بەردەوام دیچجونا بابەتی دکر، (سەرم ئەتاجانلی) پەیفداری وەزارەتا دەرڤە یا تورکیا دبیژیت: "پەیوئەندیین مە دگەل لایەنین کوردی ل باکووری عیراقی د بەردەوامن، ئیکەتی شانەک فریکریه تورکیا، ل بەرە شانەکی دیت ژ بەیتە فریکرن، بۆ کرنا راویژین هەفشیوہ" (الانصات مرکزی، العدد (1016)، 1998/9/10). هەروەسا (بولەند ئەجەفید) جیگری سەرۆک وەزیرین تورکیا (1997-1999) و (بەنزماری) مەزنە داریژەری سیاستا دەرڤە یا تورکیا دسەلین کو

هاتیئە کرن (جريدة الحياة، العدد (12965)، 2/ايلول/1998)، ژلايی بەرپرسيین بەشی رۆژەهلاتا نافین ل وەزارەتا دەرفە یا ئەمریکی پيشوازی ئی هاتە کرن، هەرديسان بەشەکی مەزن ژ کوردان ژى پيشوازی ئی کر، لبهري نوکه ژى واشنتون داخاز ژى کربوو، ئی رازی نەببوو، لدمی پرسيار ژ (مەسعود بارزانی) هاتیئە کرن، بوچی ئەفجاره بقی داخازيی رازی بووی، بەرسف داو گوئی: "لدمی (David Welsh) فی جاری هاتیئە کوردستانی، داوکی لسەر وئ چەندی کر کو حکومەتا ئەمریکا دئ یا بەردەوام بیت لسەر پاراستنا کوردستانی و گرنگییدانا دەفەری هەمووی" (الانصتات مرکزی، العدد (1015)، 9/9/1998). (David Welsh) دبیژیت: "ئەمریکا نابیت یا بی هەلوئیست و بی دەنگ بیت بەرامبەر چارەنقیسی خەلکی فی دەفەری" (میهو، 2009، 763).

رازی بوونا هەردوو سەرکردان ب داخازیا وەزارەتا دەرفە یا ئەمریکی و گریدانا چافییکەفتنی هەفیشک ل واشنتون دنافهرا وان دا، ب ئارمانجا چارەسەرکرن ناکوکیین وان و بدووماهی ئینانا شەری وان یی نافخویی بوو (جريدة الحياة، العدد (12976)، 13/ايلول/1998).

ل 9ئەیلوئ 1998 کومبوونیی خۆ دگەل مەزنە بەرپرسيین ئەمریکی ل واشنتون دەستپیکرن، و ئان کومبوونان بو ماوی 3 رۆژان بەردەوامی کیشا(جريدة الحياة، العدد (12965)، 2/ايلول/1998).

ل 11ئەیلوئ 1998 کومبوون دنافهرا (مەسعود بارزانی) و وەزیرا دەرفە یا ئەمریکا (Madelein Albright) (1997-2001) ل واشنتون هاتە ئەنجام دان(الانصتات مرکزی، العدد (1016)، 10/9/1998؛ رۆژناما پەیمان، ژماره (177)، 16/9/1998)، هەرنیک ژ هاریکاری وەزیرا دەرفە (Martin Indyk)، جیگری وی (David Welsh)، (سامی عەبدولرەحمان) و (هوشیار زیباری) ئامادە فی کومبوونیی ببوون(الانصتات مرکزی، العدد (1017)، 12/9/1998)، دفی کومبوونیی دا باس ل کریارا ئاشتی دنافهرا پارتی دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی کوردستان دا هاتە کرن، لبهري نوکه ژى (مەسعود بارزانی) دگەل مەزنە بەرپرسيین وەزارەتا دەرفە یا

ئەمریکی کومبوون(رۆژناما پەیمان، ژماره (177)، 16/9/1998). بریار وابوو لپشتی فی کومبوونیی دگەل (Samuel Berger) شیرەتکاری سەروک (Bill Clinton) بو کاروبارین ئیمنایا نەتەوهی کومبیبیت(الانصتات مرکزی، العدد (1018)، 13/9/1998).

ل ئیقاریا رۆژا 12ئەیلوئ 1998 ل کوچکا سپی (Samuel Berger) پيشوازی ل (مەسعود بارزانی) و شاندی دگەلدا کر، دفی کومبوونیی دا (Bruce Rydell) هاریکاری تایبەتی سەروک (Bill Clinton) بو کاروبارین ژیریا رۆژەهلات و باشووری ئاسیا، و (David Welsh) ئامادە دیداری ببوون، هەفیهیقینین ئان دیداران ل دور پەیوهندیین دوو قوی، پيشکەفتنیین پرۆسا ئاشتی ل کوردستانی، پيشهاتین رهوشا عیراقی و دەفەری و بەرنامی مروفایهتی UN و بجه ئینانا بریارناما 986 کو ب بریارناما "گاز بەرامبەر خانی" (3)دەهاتە نیاسین بوون(جريدة الحياة، العدد (12974)، 11/ايلول/1998).

د هەمان دەمدا و ل رۆژا 12ئەیلوئ (جەلال تالەبانی) ژى گەهشە ئەمریکا، بریار وابوو روی بروی دگەل (مەسعود بارزانی) کومبیبیت(جريدة الحياة، العدد (12977)، 14/ايلول/1998؛ رۆژناما پەیمان، ژماره (177)، 16/9/1998)، دیسان بریار بوو ژلايی (Madelein Albright) فە پيشوازی ئی بهیتە کرن و دگەل (Martin Indyk) هاریکاری وەزیرا دەرفە بو کاروبارین رۆژەهلاتا نافهراست و (David Welsh) ژى کومبیبیت(الانصتات مرکزی، العدد (1019)، 14/9/1998؛ الانصتات مرکزی، العدد (1020)، 15/9/1998).

جوونا (جەلال تالەبانی) و (مەسعود بارزانی) ل دوو دەمی ژیک جودا دا، بو هندی بوو ئەمریکا ئاخفتنا هەردوو لایان بتنی گوھ ئی ببیت، ئەفە ئیکەم جار بوو پشتی 31تەباخی 1996 ئەمریکا د بواری دبولوماسیەتا خۆ ل کوردستانی، خۆ ب سەرکەفتی ددانیت، چونکی دەرفەتا پیکئینانا (جەلال تالەبانی) و (مەسعود بارزانی) زیدەتر بو رهخسا(رۆژناما کوردستانی نوئ، ژماره (1696)، 13/9/1998). (David Welsh) دبیژیت: "لدهسپیکى کو هەردوو سەرکرده هاتین بو واشنتون، مه روانگهيا خو بو

هاتیئە کرن (جريدة الحياة، العدد (12965)، 2/ايلول/1998)، ژلايی بەرپرسيین بەشی رۆژەهلاتا نافین ل وەزارەتا دەرفە یا ئەمریکی پيشوازی ئی هاتە کرن، هەرديسان بەشەکی مەزن ژ کوردان ژى پيشوازی ئی کر، لبهري نوکه ژى واشنتون داخاز ژى کربوو، ئی رازی نەببوو، لدمی پرسيار ژ (مەسعود بارزانی) هاتیئە کرن، بوچی ئەفجاره بقی داخازيی رازی بووی، بەرسف داو گوئی: "لدمی (David Welsh) فی جاری هاتیئە کوردستانی، داوکی لسەر وئ چەندی کر کو حکومەتا ئەمریکا دئ یا بەردەوام بیت لسەر پاراستنا کوردستانی و گرنگییدانا دەفەری هەمووی" (الانصتات مرکزی، العدد (1015)، 9/9/1998). (David Welsh) دبیژیت: "ئەمریکا نابیت یا بی هەلوئیست و بی دەنگ بیت بەرامبەر چارەنقیسی خەلکی فی دەفەری" (میهو، 2009، 763).

رازی بوونا هەردوو سەرکردان ب داخازیا وەزارەتا دەرفە یا ئەمریکی و گریدانا چافییکەفتنی هەفیشک ل واشنتون دنافهرا وان دا، ب ئارمانجا چارەسەرکرن ناکوکیین وان و بدووماهی ئینانا شەری وان یی نافخویی بوو (جريدة الحياة، العدد (12976)، 13/ايلول/1998).

ل 9ئەیلوئ 1998 کومبوونیی خۆ دگەل مەزنە بەرپرسيین ئەمریکی ل واشنتون دەستپیکرن، و ئان کومبوونان بو ماوی 3 رۆژان بەردەوامی کیشا(جريدة الحياة، العدد (12965)، 2/ايلول/1998).

ل 11ئەیلوئ 1998 کومبوون دنافهرا (مەسعود بارزانی) و وەزیرا دەرفە یا ئەمریکا (Madelein Albright) (1997-2001) ل واشنتون هاتە ئەنجام دان(الانصتات مرکزی، العدد (1016)، 10/9/1998؛ رۆژناما پەیمان، ژماره (177)، 16/9/1998)، هەرنیک ژ هاریکاری وەزیرا دەرفە (Martin Indyk)، جیگری وی (David Welsh)، (سامی عەبدولرەحمان) و (هوشیار زیباری) ئامادە فی کومبوونیی ببوون(الانصتات مرکزی، العدد (1017)، 12/9/1998)، دفی کومبوونیی دا باس ل کریارا ئاشتی دنافهرا پارتی دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی کوردستان دا هاتە کرن، لبهري نوکه ژى (مەسعود بارزانی) دگەل مەزنە بەرپرسيین وەزارەتا دەرفە یا

عیراقی کریه بۆ بهیزکرنا دانوستاندان دناقبەرا وان دا. هەرۆسا فەکولین دگەل هەردوو لایەنان ل سەر جەوانیا بدەستکەفتنا ئاشتەوایی دناقبەرا وان دا، هەردوو لا د بەرهەفن بۆ پیشەچوونی بەرهە ئاشتەواییا بەرهەوام هەر ژ وی دەمی ئاگرەست دناقبەرا وان دا هاتیە راگەهاندن ل سالا 1997، ئەف ئاشتەوایییە بگونجیت دگەل پاراستنا ئاخوا عیراقی. دیسان فەکولین د کیشین مروفایدی دا، هەولدان ژلای کوردان فە بۆ دووبارە ئافەدانکرنا ژیرخانێ وهکو قوتابخانە و ریک و پر و کارەبا ل دەفەرین وان. هەرۆسا مە دفتین ئەم گوھی خۆ بدەینە راوبۆچوونین راستەقینە یین گەلی عیراقی، هەردوو سەرکردە نوینەرایەتیا بەرژەوندیی ب مەلایینا ژ عیراقیان دگەن، هیقیدارین مەسعود بارزانی و جەلال تالەبانی بشین کومبوونی دگەل ئیک بگەن د ماوی مانا وان ل ئەمریکا، بەرهەفیی کارگیری ژبو ئاسانکاریا بیما چافییکەفتنەکا بقی رەنگی بەیتە کرن" (الانصات مرکزی، العدد (1019)، 1998/9/14؛ جدو، جریدة الحیاة، عدد (12973)، 10/ایلول/1998).

ویلايەتین ئیکگرتی یین ئەمریکا ب گەشینی بەری خۆ ددا فان کومبوونان و دا دیارکرن ئەف کومبوونە دی بنە ئەگەری بەلافبوونا ئارامی و ئاشتەوایی ل کوردستانا عیراقی" (الانصات مرکزی، العدد (1018)، 1998/9/13؛ العلوف، جریدة الحیاة، العدد (12973)، 10/ایلول/1998).

سئ: کومبوونین هەقبەش دناقبەرا مەسعود بارزانی و جەلال تالەبانی دا:

پشتی چار سالین نافبژیوانی کرنی ژلای ئەمریکا، بریتانیا و تورکیا فە ژ پیخەمەت ئاشتەواییا دناقبەرا سەرکردین هەردوو لایەنان دا، کو ئەفە بۆ ماوی 4 سالانە هەردوووان چاف ب هەفدوو نەکەفتیە (لانصات مرکزی، العدد (1020)، 1998/9/15)، هوشیار زبیری دبیژیت: "راستە تا نوکە چ چافییکەفتن دناقبەرا وان دا نەهاتبوونە کرن، ئی هەر ژ دەسپیکا سالا 1998 ئەز دسیم بیژم چافییکەفتنین هەفتیانە دناقبەرا مەکتەبین سیاسیین هەردوو پارتان دا

وانا روون کر، د بارودوخەکی دا کو هەردوو پارتین سەرەکی پیکفە د ناکوکن و ل گەل ئیک شەری دگەن، ئەگەر پاشی دەولەتەکا بیانی یان دەولەتا بەغدا هیرش بکەتە سەر، زۆرا بزەحمەتە بۆ ئەمریکا پشتەفانی ل کوردان بکەت" (رەواندزی، رۆژناما کوردستانی نوئ، ژمارە (1696)، 1998/9/13؛ رۆژناما کوردستانی نوئ، ژمارە (1698)، 1998/9/15).

لەمی پرسیار ژ (جەلال تالەبانی) دەیتە کرن ئارمانج ژ سەرەدانا هەوە چیه، بەرسف دەت و دبیژیت: "بهیزکرنا بەیوهندیی دووقولی دناقبەرا ئیکەتی نیشتمانی کوردستان و حکومەتا ئەمریکا دا. هەرۆسا ژبو جیبەجی کرنا ئاشتەوایییەکا نیشتمانی یا کوردی دناقبەرا پارتی دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی کوردستان دا و چافییکەفتن دگەل برا مەسعود بارزانی د چارچوئی نافبژیوانیا ئەمریکا بۆ چارەسەرکرنا کیشین هەلایستی د کوردستانا عیراقی دا. دیسان دانوستاندن لدور هەلویستی ئەمریکا ژ عیراقی و پیشنیارین گریدای ب ئوپوزسیونا عیراقی و لاوازرنا عیراقی. دیسان فەکولین ل کاودانین عیراقی و دانانا ئوپوزسیونا عیراقی. هەرۆسا بابەتی جەهئینانا بریارین ئەمریکا 986، 688، 949، پیشنیارین دەینە دەرکرن ژلای لژنین بەیوهندیدار ب نەتەوین ئیکگرتی فە، هەرۆسا فەکولینا بابەتی پاکتاوکرنا نەتەوینی ل دەفەرین کەرکوک، خانەقین و مەخمور، و دانانا سنورەکی بۆ فی چەندی. دەربارە ریککەفتنی دگەل برا مەسعود بارزانی ل وەزارتا دەرە یا ئەمریکی و دانانا خشتەیهکی کاری، هیقیدارین بگەهینە چارەسەرەکی بۆ کیشین سەرەکیین هەلایستی دناقبەرا مەدا" (میهو، 2009، 764).

ژلای خۆفە (James Rubin) ئاخفتنکەری بنافی وەزارتا دەرە دبیژیت: "ئەمریکا چەند ئارمانجەک ژ ئاخفتنی دگەل سەرکردین کوردی هەنە ئەوژی: بهیز کرنا هەفکاری کرنی دناقبەرا هەردوو پارتان دا، کو هەردوو لایەنان دماوی 6 هەیفین بوری دا پیشکەفتنەکا زۆر د کاری چارەسەرکرنا کیشیان دا بدەستخۆفە ئیناینە، هەرۆسا هەرنیک ژ مەسعود بارزانی و جەلال تالەبانی داخاز ژ جیگری هاریکاری وەزیرا دەرە بۆ کاروبارین رۆژەلاتا نافین (David Welsh) لەمی سەرەدانا خۆدا بۆ باکووری

Albright) بکەفیت، کو لبهری هینگی جودا جودا دگهل هەردووین کومببوو (نقلا عن: العلوف، جريدة الحياة، العدد (12981)، 18/ايلول/1998).

دیدارا (جەلال تالەبانی) و (مەسعود بارزانی) ب سەرکەفتنەکا مەزنا وان هەولێن ناشتی دەیتە دانان، کو لدوووماهیا سالا 1997 و ب ناما میژوویی یا (جەلال تالەبانی) بو (مەسعود بارزانی) دەستپیکری، پاشان و ب پشتهفانی و بەشداریا راستەوخویا حکومەتا ئەمریکا گەهشته وی ناستی کومببوونەکا بقی شیوهی ژێ پەیدا ببیت(رۆژناما گولان ئیوارە، ژمارە (218)، 17/ئەیلول/1998).

د کومببوونا هەقبەشا دناقبەرا (مەسعود بارزانی) و (جەلال تالەبانی) دا گەهشتنە لیک تیگەهشتنی لدور چەند بابەتان، لایەنی ئەمریکی هەندەک خالین دەستنیشانگری ژبو جیبەجی کرنا ناشتەوایی دانابوون، خالا ناکوکا مەزن دناقبەرا وان دا لدور چەوانیا دابەشکرنا کارگریا هەقبەشک بوو ل دەفەرین کوردی، (جەلال تالەبانی) یی رژد بوو دەستەلات نیف ب نیف بیت دناقبەرا وان دا، ل (مەسعود بارزانی) داخاز دکر لدویف ئەنجامین هەلبژارتنان بیت(رۆژناما کوردستانی نوێ، ژمارە (1700)، 17/9/1998). لدەمی پرسیار ژ (مەسعود بارزانی) دەیتە کرن باهرا پتریا ناکوکیان دناقبەرا وەدا لدور باجی یان وی سامانی دەیتە کومشەکرنا ژ ئەنجامی وی بازرگانیا قاچاغ یا دگهل تورکیا یە، بەرسقی ددەت و دبیزیت: "د راستی دا ج بنەما بو فی چەندی نین، هەموو داهاات لژیر رەفتارا ئیکەتی دا بوویە لدەمی مە کارگریەکا هەقبەشک هە، ناکوکیا مە ژ ئەگەری دەستەلاتی یە، و دەست بەسەرداگرنا دەستەلاتی یە، ئەم ل دژی دەست بەسەرداگرنا دەستەلاتی نین ب ریکا دیموکراتی و دەرئەنجامی هەلبژارتنان بیت"(الانصات مرکزی، العدد (1021)، 16/9/1998).

پیشوازی کرنا (جەلال تالەبانی) و (مەسعود بارزانی) ژلایی کارگریا ئەمریکی فە لسەر ناستەکی بلند، پەیامەکا ناراستە کری بوو د فی دەمی دا بو رژیما عیراقی، ئەوا ئەفە بو ماوی هەیفەکی یە هەفکاری کرن دگهل لژنا

هەبوون"(الانصات مرکزی، العدد (1005)، 29/8/1998؛ الانصات مرکزی، العدد (1006)، 30/8/1998).

ل 16ی ئەیلوێ 1998 کومببوونەکا هەقبەش دناقبەرا (مەسعود بارزانی) و (جەلال تالەبانی) دا دگهل بەرپرسین وەزارەتا دەرفە یا ئەمریکی دەستپیکر، ئەف چەندە زی بو دەرازینک بو کومببوونین هەقبەشک یین دیت، کو بریار بوو ل رۆژا پاشتر دگهل وەزیرا دەرفە یا ئەمریکا (Madelein Albright) بەیتە گریدان(الانصات مرکزی، العدد (1012)، 6/9/1998). ئەف کومببوونە د کەش و هەواپەکی دوستانە و رژیانە بریفەچوو، تیدا باس ل پینگافین ناشتەبوونەفەیی کرن(الانصات مرکزی، العدد (1022)، 17/9/1998؛ رۆژناما برابەتی، ژمارە (2672)، 17/9/1998).

ئەف کومببوونە د دوو فوناغان دا هاتنە ئەنجامدان، کومببوونا دناقبەرا هەردوو سەرکردان و شانیدین وان، دگهل (Madelein Albright) و بالیوز (Martin Indyk) و جیگری وی (David Welsh) هاتە ئەنجامدان، کومببوونا دووی دگهل (David Welsh) بوو، دفی کومببوونی دا ب تیروتنەسەلی باس ل هەموو تشتەکی هاتەکرنا(رۆژناما کوردستانی نوێ، ژمارە (1700)، 17/9/1998).

ژ بابەتین گرنگ یین دقان کومببوونان دا هاتینە بەحسکرنا، داخاز ژ هەردوو لایەن کوردی هاتەکرنا خو دیر بیخن ژ کارتیکرنین بەغدا و تەهران و هەژمونا وان، و دیارگریە بو وان کو هین نەشین چارەسەریا ناریشەیین خو بکەن و پاراستنی لسەر پاشەرۆژا خو بکەن بریکا خو نیزیک کرنی بو فان هەردوو رژیمان، ددەمەکی دا کو هەردوو لایەنان هەندەک جارن هەفکاری دگهل فان رژیمان هەنە، ئەمریکا هاندانا فی چەندی ناکەت و هەفکار نابین دگهل هەقبەیمانین بەغدا(العلوف، جريدة الحياة، العدد (12981)، 18/ايلول/1998).

ژلایەکی دیفە رادیویا مونتیکارلو راگەهاندا بو ئیکەمین جار پستی چار سالی ن بوری، (مەسعود بارزانی) و (جەلال تالەبانی) ب نامادەبوونا ژمارەکا مەزنا بەرپرسین ئەمریکی، ب مەبەستا دەستپیکرنا زنجیرەکا دیدار و کومببوونان کومببوون، ئەگەر گەهشتنە لیک تیگەهشتنی یان ریکەفتنەکی، چافەری دەیتەکرنا چاف ب (Madelein

وان(حکیم، جریدة الحیاة، العدد (12979)، 16/ایلول/1998).

تەوهری دووی، گریدانا ریکهفتنا واشنتن

پشتی زنجیرهکا کومبوونان دناڤهرا پارتی دیموکراتی کوردستان و ئیکهتی نیشتمانی کوردستان ب چاڤدیریا ئەمریکا، هەردوو لا گەهشتنە ریکهفتنەکا ئاشتەواپی بنافئ ریکهفتنا واشنتن ل 17ی ئەیلولا 1998(حکیم، جریدة الحیاة، العدد (12979)، 16/ایلول/1998).

ئەف ریکهفتنە ل وەزارەتا دەرڤە یا ئەمریکا ژلایئ سەرکردین هەردوو پارتان ڤە (مەسعود بارزانی) و (جەلال تالەبانی) و ب ئامادەبوونا (*David Welsh*) هاریکاری وەزیرا دەرڤە یئ ئەمریکا(الانصات مرکزی، العدد (1023)، 19/9/1998)(*Andrew Morson*) بەرپرسی بەشی عێراقی، و چەند بەرپرسی دین ئەمریکا، و هەر ئیک ژ (بەرهم صالح) و (هوشیار زیباری)(رۆژناما ریگی کوردستان، ژمارە (319)، 23/9/1998) هاتە وازووکر، پشتی وازووکرنا ریکهفتنی (مەسعود بارزانی) و (جەلال تالەبانی) ب هەڤالینیا (*Martin Indyk*) و (*David Welsh*) سەرەدانا (*Madelein Albright*) ل نڤیسینگەها تایبەتا وئ کر، وئزی پشتی پروزبایی چەند پەيامەکین حکومەتا ئەمریکا پئ ڤاگەهاندن و تیدا ئامازە ب وئ چەندی کر کو پیدڤیە ئەف ریکهفتنامەیه د بەرژەوهندی خەلکئ کوردستانا عێراقئ دا بیت، هەروەسا گوتی: "ئەم وەکو حکومەتا ئەمریکا ریکئ نادەین جارەکا دیتەر ئەنڤال بەسەر وەدا بەیت و کومرڤەکا دیترا وەکو کومرڤا ملیونیا سالا 1991 و پەلامارا سالا 1996 دووبارە ببنەڤە)(ئینسکلۆپیدیای یەکییتی نیشتمانی کوردستان، 2021، 2292).

لەبری ئەف ریکهفتنە بەیتە ئاشکەراکر، (*Madelein Albright*) بۆ هەردوو سەرکردین کورد (مەسعود بارزانی) و (جەلال تالەبانی) دیارکر، ئەز یا ئامادەمە ل بەر چاڤئ ئازانسین دەنگوباسان ریکهفتنا وە ئاشکەرا بکەم و پشتهڤانیا ئەمریکا بیخەمە دگەل، لئ من چەند مەرجهکین

تایبەت ب نەهیلانا چەکئ ڤەدەڤەگری راوستاندی(الانصات مرکزی، العدد (1021)، 16/9/1998). سەبارەت هەلوێستئ تورکیا ژ ئەڤان دانوستاندین دناڤهرا هیزین ب نافبزیوانیا ویلایەتین ئیکگرتی یین ئەمریکا، دگەل هندی کو تورکیا یا شیای هەر دەستپیشخەریەکا کوردی د ڤان سالیین دووماهیئ دا سنوردار بکەت، بریکا دانا ڤایلا کوردی بۆ عێراقئ، هەروەسا بریکا بەشداری کرنا وئ د هەموو چاڤیکهفتنن ئەمریکی - کوردی دا ل واشنتون بۆ سەرکردین کورد، و وئ روئ گێرای د پاشنیکهفتنا ناوکویا کوردی - کوردی و پەراویژ ئیکهفتنا کیشا کوردی و سەرکردین وان(حکیم، جریدة الحیاة، العدد (12979)، 16/ایلول/1998).

تورکیا بەرەدوام پئ باشبوو کو دەستەهلاتا بەغدا ل سەر کورستانئ یا سەپاندی بیت، لئ ل دەمی ددیت کو دەستەهلاتا نافەندی هندا کارا نینە دڤئ چەندی دا، وئ هەمی شیاین خۆ ددانە کاری کو مایتیکرنئ دڤئ دڤهڤرئ دا بکەت وەک پیگهۆرەک بۆ بەغدا(حکیم، جریدة الحیاة، العدد (12979)، 16/ایلول/1998).

پیشوازی کرنا ئەمریکا ل واشنتون بۆ سەرکردین کورد، واتایا هژمارەیهکا کیشەیی نەرینی دەربارە تورکیا و سیاسەتا وئ د ڤی بواری دا دگەهینیت. ئەف پیشوازی کرنا وانا ڤایلا کوردین عێراقی ئەگەر ب ریزهیی ژی بیت دەرکەفت ژ مشتەیی ئاسنی یئ تورکی، بەلگەیه ل سەر سەرەکەفتنا وئ ب رەنگەکی ژ رەنگان ل سەر دویرئیکهفتنا ڤئ ڤایلی ژ وئ ژی خزمەتکرنا بەرژەوهندیین وئ(بارک، 2005، 30).

ب واتایەکا دیتەر ل دویڤ لیکدانەڤهیا چینا سیاسیین تورکیا، هەر پیشوازی کرنا بۆ سەرکردین کوردی، پینگاڤهکه بەرڤ دانپیدانا ب وان و رەنگە ب کیانەکی ل پاشەرۆژی بۆ وان، تورکیا ئیکەم زیان ڤیکهفتی و پترینه ژ ڤئ چەندی.

تورکیا دڤیت ئەف بارودوخی ل کوردستانئ هەمی هەر وەکو خۆ بمینیت و نەهیتە گهورین، ئەف چەندە بتنی دئ دنیایی بوونی دەتی ل سەر ب دووماهی ئینانا دەستەهلاتداریا کوردان بۆ خۆ ب خۆ و سەرەخۆ بوونا

6 هه يفا دنافه را ههردوو پارتان دا ل نهنقه ره و لهندن هاتيه (روژناما ريگاي كوردستان، ژماره (319)، 1998/9/23)، نهفروكه هم پيشوازي ل پينگافه كا ديتر وئ ريكي دكهين، چونكه نهريكا د دلهراوكي دابويه لسهر سلامه تي و ناسايشا كوردن عيراق و شيعه و سنه و بين ديتر، كو توشي هيرشين توند بووينه ژلايي رژيما بهغدافه، ژوانا ژي هيرشين غازا ژهراوي ل سالا 1988 و ههوين لهشكهر ل سالا 1991، مبهست ژ بريارين جفاتا ناسايش ب تايبه تي بريارا 688 نهبتن لسهر بهرنامي چهكي عيراق بوويه، بهلكو سلامه تي و پاراستنا گه ل عيراق ل باكوور و باشوور ژي بخوفه دگريت، دگهل پيگري كرنا مهيا تهواو ب نيك پارچه ييا عيراق، ريكيكهفتنا نوي يا دنافه را مهسعود بارزاني و جهلال تاله باني دا، دي ريكي لهر سينگا نهريكا و دهوله تين ديتر بسانه ي كهت ژبو هاريكاري كرنا كوردان، خشته كي ده مي بو چاره سه ركرا ناكوكيين وان هاتيه دهستنيشان كرن، كو ب تهواوي دگهل بنه مايين 1996 ل ريكيكهفتنا نهنقه ره (4) دجن، بي نيگرتن دي ريك گه له كا بزحه مهت بيت، ل ب نيگرتن كورد دي شين ب هيفي بهري خو دهنه پاشه روژي...، ل دووماهي پيشوازي ل وي ريكيكهفتن دكهين يا مهسعود بارزاني و جهلال تاله باني گه هشتيني، و پيروزباهي ل ههردووان دكهين بو في پينگافا ويژه كانه يا وان هافيتي، ل جهي نهريكا دي كار دگهل ههوه كه م ژبو بهيزكرنا مافين مروفي و پاراستنا گه ل وه (الانصات المركزي، العدد (1024)، 1998/9/20؛ روژناما ريگاي كوردستان، ژماره (319)، 1998/9/23).

پاشان (مهسعود بارزاني) گوتاره ك پيشكيشكر و تيدا هاتيه: (من پي باشه سوپاسيا (Madelein Albright) وهزيرا دهرقه و حكومه تا نهريكا بكه م، لسهر گرنگي پيدانا كيشا ملله تي مه، و وي پيشوازي ل مه هاتيه كرن، و چافديري كرنا دانوستاندن و ناشته واييا دنافه را مه دا، كاري سه ره كي زي بو في جهندي نياز پاك و پشتگريا دوستين مهيه، گه ل مه چافه ريي دهرنه نجامين فان دانوستاندن نه، نهوا مه كرى دي ناينده يه كي پرسنگدار بو گه ل مه مسوگر كهت، من دقيت دووپات بكه مه فه نهوا مه نه نجامداي نه دزي بهرزه وهنديا ج دهوله تايه، بهلكو بو چاره سه ركرا

ههين، دقيت هين بهليني بدن ب وان مهرجان رازي ببن، نهوژي:

- 1- هين ههردوو بهليني بدن بارودوخي ناسايي بكه ن، باژيرين ههولير، دهوك و سليمانى ببنه باژيرين هه موويان.
- 2- حكومه ت و ريفه به بريين وه دي بنه نيك.
- 3- دي بنه هه فبهش د وي دهرامه تي هه ل باشوور كوردستاني و دي دابهش كه ن دنافه را خو دا.
- 4- هين ههردوو لا دي ب هه ليزارتنان رازي بن (روژناما ريگاي كوردستان، ژماره (319)، 1998/9/23).

(مهسعود بارزاني) ل بهراهي گوتي هم ب هه موويان د رازينه و زيده تر زي بين گريداي ب بهرزه وهنديين كوردستاني فه، پاشي (جهلال تاله باني) زي گوتي نه ز دهنكي خو دده مه پال دهنكي مهسعود بارزاني و هم ب مهرجين وه درازينه (رهشيد، 2019، 268؛ سهنگاوي، 2017 - 536 - 537).

پاشان ل هولا ريكيكهفتن ناما دا (كو هوتيله كا تايبه ته و هه موو ريكيكهفتن و مزاره تا دهرقه يا نهريكا لوپري دهينه راگه هاندن) (رهشيد، 2019، 268؛ سهنگاوي، 2017 - 536 - 537)، (Madelein Albright) پيشوازي ل (مهسعود بارزاني) و (جهلال تاله باني) كر، سوزدايي نهريكا دي هاريكاري ناسايشا دهره ري كورد ل باكوور عيراق كهت، ديسان هاريكاريين مروفايه تي پيشكيشي ناكنجين وي كهت (روژناما ريگاي كوردستان، ژماره (319)، 1998/9/23).

بفي رهنگي و ب ناماده بوونا دهان كه نالين راگه هاندن و ژماره يه كا بهرپرسي و مزاره تا دهرقه و جفاتا ناسايشا نه ته وه ييا نهريكا نوينه ري ن باليو زخانين برتانيا و توركي، ريكيكهفتن مه ژلايي (Madelein Albright) فه هاته راگه هاندن (الانصات المركزي، العدد (1024)، 1998/9/20).

پاشان كونگره كي روژنامه فاني گريدا، لدهستپكي بخيره اتنا ههردوو سه ركردن كورد و ريكيكهفتن نه و گه هشتيني كر، پاشي گوتي: "نه ز گه له كا كه يف خوشم نهفرو بخيره اتنا دوو سه ركردن گه ل كوردن عيراق مهسعود بارزاني و جهلال تاله باني بو و مزاره تا دهرقه بكه م، نه و ريكيكهفتن ل واشنتون ههردوو سه ركردنه گه هشتيني، پشتي دانوستاندن

المركزي، العدد (1024)، 1998/9/20؛ گەلای، 2009، 149).
 هەردیسان (جەلال تالەبانی) گوتی: "ئەم گەهشتینە
 رێککەفتنەکا گرنگ بوو چارەسەرکرا کێشەییەن هەلاویستی
 دناقبەرا مەدا، وەکو ئیکگرتنا کارگیریی، دامەزراندنا جفا
 پەرلەمانی یی فەگواستی تاكو هەلبژارتنی نوێ دەپنە
 ئەنجام دان، مە لاپەرەپەکی نوێ بوو پەپەوندیا دناقبەرا
 هەردوو پارتان دا و د میژوو یا گەلای کورد دا فەکر" (الانصات
 المركزي، العدد (1023)، 1998/9/19).

تەوهری سیی: نافەرۆکا رێککەفتنا و اشنتن

ئیک - دووپاتکر و جەختکر ل سەر دەستکەفتنی بەری:
 پێش پارتی دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی
 کوردستان فە، سوپاسیی خۆ پێشکشی وەزیرا دەرڤە یا
 ئەمریکا (Madelein Albright) و حکومەتا ئەمریکا
 دکەین کول فان رۆژین جوویی دا، کور رابوون لڤیرە ل
 واشنتون زنجیرەپەکا ب ئیکگەهشتین باش و ب پیت بوو مە
 ب سانای کور، ریزی ل هەولین وانزی دگرین کور هاریکاری
 و پشنگیریا مە ژ بوو خولقاندنا چارچوڤی هاریکاری کرنی ل
 باشەرۆژی. ئەف کومبوانە پینگافەکا مەزنە بوومە بوو بەرڤ
 پێشڤەچوونی، ل پیناڤا بدەستڤەئینا پیکهاتنەکا تەواو و
 هەمیشەیی، کور هیڤیەکا نوێ ب کورد، تورکمان، کلدان و
 ئاشوریین ل هەریما کوردستانا عیراقی ل عیراقی بدەت.
 هەردوو پارت پێشوازیی ل هەولین بەردەوام یین
 هەردوو حکومەتین تورکیا و شاهنشینی ئیکگرتی دکەن،
 د کریارا ئاشتی و پیکهاتنی دا، دان ب گرنگی راویژا جودا
 جودا یا هەرنیک ژمە ل ئەنڤەرە و لەندەن بوو سەرکەفتنا
 فی کومبوانی کرین دکەین (الانصات المركزي، العدد
 (1023)، 1998/9/19).

ل واشنتون باس ل ریکا پەرەپیدانا بریڤهبرنا ئەو سی
 ناوچین باکووری عیراقی هاتە کور، هەروەسا چارەسەریا
 ناوکوکیین سیاسی یین کەفن ل چارچوڤی پەیمانان ئەنڤەرە یا
 چریا ئیک 1996 کرین گەهشتنە چەند خالەکین
 رێککەفتنی سەبارەت ب جیبەجیڤکرا ئەوی پەیمانێ.
 ئەم جەخت ل سەر ئیکەتیا ناخا عیراقی و وی چەندی
 زی دکەین کور هەرسی ناوچین دهوک، هەولیر و سلیمانی

کیشایە) (الملطوف، جريدة الحياة، العدد (12982)،
 19/ایلول/1998، رۆژناما کوردستانی نوێ، ژمارە (1704)،
 1998/9/23، ؛ گەلای، 2009، 144 - 146).
 دیسان تیدا هاتیە (ئەف دانوستاندنە بوو بدەستڤەئینا
 ئاشتی و پیکهاتنی دناقبەرا کوردان دا بوو، لەورا ئەف
 رێککەفتنە نابیتە هەرهشە بوو سەر ج ژ دەولەتین ناوچ و
 د چارچوڤی ئیکبارچەپیا عیراقی دا دی هیته جیبەجی
 کور، چارەکا دیتر سوپاس) (الانصات المركزي، العدد
 (1024)، 1998/9/20، رۆژناما برابەتی، ژمارە (2673)،
 1998/9/20).

هەروەسا (جەلال تالەبانی) د گوتارا خو دا گوتی: "ئەڤرو
 رۆژەکا میژووپیە، ئەم شایین لاپەرەپەکی نیکهرا نیی د
 میژوو یا گەلای مەدا نەهیلین، ئەو لاپەرەپەکی کور دەمەکی
 دوورو دیرۆ مە دەرەسەرپەکا زور ژ دیته، ئەڤرو
 رۆژەکا نوێ یە، ب هیڤیا وی چەندی ئەز و مەسعود بارزانی
 و پارتین مە هندی دشیان دابیت فی رێککەفتنا میژووپی ب
 هاریکاریا هەڤالین مە یین ئەمریکی ب تاییبەتی
 (Madelein Albright) و (David Welsh) کور رابوو
 ب سەرەدانا دەرڤە کوردان ژبوو بەرەڤکرا فی کومبوانی،
 و هەموو هەڤالان ل وەزارەتا دەرڤە و کوشکا سیی ئەوی
 هاریکاریا مە کری جیبەجی بکەین، گەلای کورد دگەل
 عیراقەکا ئیکگرتی و دیموکرات دابە، و ئەف رێککەفتنە
 دەلیڤه یە ژبوو دووپات کرنی ل سەر وی چەندی کور ئەم نە
 هیزەکا جودا یەنە و گەلای کورد چ جارەن هاریکاریا ئەمریکا و
 (Madelein Albright) ژبوو گەهشتن ب فی رێککەفتنی
 ژبیرناکەت، ئەم سوپاسدارین هەموویا یەنە" (رۆژناما ریڤای
 کوردستان، ژمارە (319)، 1998/9/23؛ رۆژناما کوردستانی
 نوێ، ژمارە (1704)، 1998/9/23؛ گەلای، 2009، 148 -
 149).

پشتی مورکرا رێککەفتنی، و ل دەمی پرسیار ژ (مەسعود
 بارزانی) هاتیە کور ل دور نافەرۆکا فی رێککەفتنی، گوتی:
 "رێککەفتن دی خشتەپەکی دەمی بوو رابوون ب پینگافین
 پیدڤی بوو چارەسەرکرا فان ناوکویان دانیت، ئەم
 رێککەفتین هەول بەدین حکومەتەکا ئیکگرتی بدانین و
 خالین سەرەکی یین تیدا جیبەجی بکەین" (الانصات

گرتیا پارێزگاریی ژ مافین مروفایهتی و سیاسی. بریارین لژنا ههماهنگیا بلند دئ ب رازیبونا سەرجه م ئەندامین وئ بن(ئەرشیفی بنکە ی ژین، 1998/9/17).

لژنا ههماهنگیا بلند دئ ب کاری نامادەکرنا پیکهاتنا تەواو دناقبەرا هەردوو پارتان دا رابیت، ژ وئ یی ئاسایبکرنا بارودوخی هەولیر، سلیمانی و دهوك، دووبارە پیکهاتنا کارگیریه کا ئیکگرتی و جقاته کا ئیکگرتی ل سەر بنه مایئ ئەنجامین هەلبژارتینن سالا 1992، دەست بەسەر داگرتنا هەموو داها تین نابوو ری بۆ کارگیریا هەریمی بهینه زفراندن و هەلبژارتینن نوی بهینه ریکخستن. لژنا ههماهنگیا بلند دئ هەفکاریی دناقبەرا وەزارەتین نافخویی و گشتی بهیزکەت، ئەوین کو خزمەتی پیشکیشی گەلئ کورد ل کوردستانا عیراقئ دکەن. هەردوو پارت دئ دلنیا بن ژ وئ چەندئ ئەو وەزارەتە چ پیدفی بن ژ پشتگیری و خزمەت پیشکیشکرنا جەماوەری بیخەن بەر دەستی وان. پارتی وئ چەندئ دزانیت جیاوازی قەوارەیی دەستکەفتان وەسایە کو ب بەر دەوامی کەلوپەلان ژ پیدفیین مروفایهتی ژ ناوچین ژێر دەستەهلاتا خۆ بۆ ناوچین نوکە یین ژێر دەستەهلاتا ئیکەتی بشەگوهیزن. ئەف لژنە دئ رابیت ب هاریکاری کرنئ بۆ فەگەراندن و ئاکنجیبوونا هەر کەسەکی ژ ئەنجامئ مەملانئ یا فئ دووماهیئ یا دوو پارتان ل هەرسئ ناوچین باکوورئ عیراقئ نەچاربووین مالین خۆ بجەبهیلن، هەروەسا خانین وان بۆ چاک بکەن یان قەرەبوویا زیانین وان بکەن.(ئەرشیفی بنکە ی ژین، 1998/9/17)

ئەف لژنە دقیت دلنیا یی بدەت ژوئ چەندئ کو هەردوو پارت بۆ ریکرتنئ ل بەزاندنا سنورئ تورکیا و ئیرانئ هەفکاریا ئیک دکەن، ئەوژی بریکا وئ چەندئ کو ژ هاتنووچوونا فی سنوری د ناگەهداربن و رئ ل تیروورستان بگرن ئەوین کو ل فان سنوران دەرباز دبن. هەردوو پارت هەفکاریی دگەل فی لژنئ بکەن داکو رئ ب فەحەواندنا ئەندامین پارتا کریکارین کوردستانئ ل هەموو جەهین هەریما کوردستانا عیراقئ نەهیتەدان، پیکفە دلنیا یی بدەن ل سەر نەبوونا چ بنگەهەکی ئەفی پارتئ ل باکوورئ عیراقئ، تاکو ریکئ بگرن ل پشیوی و تیکدانا ناشتیی ل ئەفی ناوچی یان دزەکرنئ ژ سنورئ تورکیا.

بەشەکن ژ دەولهتا عیراقئ. هەردوو پارت پارتی و ئیکەتی بی چ دوو دلیهکی ب سنورئ نێفدەولهتی یی عیراقئ درازی نە، هەردوو بەلینا وئ چەندئ ژ ی دەن رئ ل پیشیکاری کرنا فی سنوری کو ژلایئ تیروورستان یان هەر کەسەکی دیتر فە بهینه کرن بگرن.

هەردوو پارت هەول و کوشش بۆ خولقاندنا عیراقەکا ئیکگرتی یا فرە لایەنی و دیموکراسی دەن، کو مافین سیاسی و مروفایهتی یین گەلئ کورد ل عیراقئ و هەموو عیراقیان ل سەر بنه مایئ سیاسی هەموو رولین گەلئ عیراقئ بخۆفە بگرت(ئەرشیفی بنکە ی ژین، 1998/9/17).

هەردوو پارت دوئ چەندئ دگەن کو دووبارە ئافاکرنا عیراقئ دئ ل سەر بنه مایئ فیدرالیئ و پاراستنا ئیکەتیا گەل و ئاخا وئ بیت. هەروەسا د وئ چەندئ دگەهین کو کارگیریا ئەمریکا ریز بۆ فی خواستا سەرجه م رولین گەلئ عیراقئ هەیه. هەردوو پارت شەری نافخویی تاوانبار دکەن، بەلینئ ژ ی دەن رئ ل پەنابرنئ بۆ توندوتیژی ل دەمی چارەسەرکرنا ناکوکیین سیاسی بگرن، یان هەولا داخازکرنا هیزین دەر فەیی ل دژی هەفدوو بدەن، هەموو هەولین خۆ ددەینە کاری ژ بیخەمەت دادگاییکرنا وان کەسان ئەوین دبنە ئەگەرئ تیکدانا ناشتیی، کو هەر چ پەیوەندیەک و پالدهرەکی سیاسی هەبیت. هەردوو پارت د هەفرانە کو عیراق نوینەرایەتیا هەموو وان بریاران ئەوین ژ جقاتا ئاسایشئ یا سەر ب نەتەوهیین ئیکگرتی فە دەر دکەفن دکەن، ژوانا ژ ی بەندین گریدای ب مافین مروقی، هەروەکو د بریارا ژمارە 688 دا هاتی. (ئەرشیفی بنکە ی ژین، 1998/9/17)

ئەم بۆ هاریکاریا بدەستفەئینانا کەش و هەوایهکی ناشتیانە ل پینا فایا پیکهاتنئ، ریزگرتنا کریارا شەر راگرتنئ بۆ ب ساناهی کرنا هاتنووچوونا نازادا هاولاتیان چر دکەین، و رئ ل هەر جوورە لیدوانەکا نەرینیا راگەهانندی دگرن(ئەرشیفی بنکە ی ژین، 1998/9/17).

دوو - فوناغا فەگوهاستئ:

ئەم هەردوو د ریککەفتینە ل سەر بهیزکرنا لژنا ههماهنگیا بلند، بۆ گرتیکرنا بدەستفەئینانا پیدفیین مروفایهتی یین گەل ل هەریما کوردستانا عیراقئ. هەروەسا

گشتی ل ناوچین پارتی بۆ ناوچین نیکەتی ب بەردەوامی بەیتە فریکرن، تاکو حکومەتەکا هەقبەشا دەمکی پیکبەیت، هەر دەمی ئەو حکومەتا هەقبەشا دەمکی دامەزرا، ل وی دەمی ئەو دئ ژ خرفەکرن و دابەشکرنا داھاتی بەرپرسیار بیت.

پشتی ھەلبژارتنا جفاتا نوینەرانا یا نوی، ل وی دەمی بتنی دئ نیک وەزارەت یا تاپبەتمەند بیت ب داھاتی و باجی، بۆ ھندی ئەرکی کومشەکرنا ئەوی داھاتی کو باج و گومرکی ژی بخۆفە دگريت بگریته ستوی خۆ، داھاتی وی ژی دئ ب دەستی حکومەتا نوی بیت، ژ پیکبەیت بکارئینانی ب شیوەیەکی ئیکلاکەر(ئەرشیفی بنکە ی زین، 1998/9/17).

پینچ - بارودوخێ ھەولێر و دەوک و سلیمانی:

جفاتا دەمکی و لژنا بلند کیشا ئاساییکرنا باری ھەولێر، دەوک، سلیمانی و باژیرین دیتەر دئ چارەسەرکەن، بۆ لژنا بلند ھەبە داخازی ژ نافەندگێریا نیفدەولەتی دەربارە فی کیشی بکەت، ئەوژی ئەگەر زانی ئەفە کارەکی گونجایە، پیدفیه باری فان باژیران ب رادەبەکی ئاسایی بکە ن کو بشین ھەلبژارتنەکا ئازاد و پافز بکەن(ئەرشیفی بنکە ی زین، 1998/9/17).

شەش - ھەلبژارتن:

جفاتا دەمکی و لژنا بلند ژبۆ بدەستفەئینانا ھەلبژارتنەکا ئازاد و پافز بۆ نوینەراییەکا نوی بەرپرسیارن، ئەوژی د ماوەیەکی دا کو ژ شەش ھەبە زیدەتر بسەر پیکھاتنا جفاتا دەمکی تینەپەرت، پیکھاتنا جفاتا نوینەرانا یا نوی دئ پشت بەستنی ب باشترین داھاتا و سەرژمیریین بەردەست دەربارە ژمارا ئاکنجیان ل ھەرسی ناوچین باکووری عیراقی کەت، لدویف دابەشبوونا گروپین نەتەوہی و ئایینی ل فان دەفەرا، کورسی بۆ تورکمان، ئاشوری و کلدانیان د جفاتا دئ ھینە دانان، ل ئەگەر د شیان دابیت جفاتا دەمکی و لژنا بلند سەرژمیری ئاکنجیان ب مەبەستا دانانا ئامارا ھەلبژارتنان بکەن، خۆ ئەگەر ھاریکاری ژی نەبوو، بقی رەنگی ھەردوو بخۆ دئ فی سەرژمیری کەن یان ب ھاریکاریا شارەزایان ژدەرەفە پشت ب وان زانیاریین ل بەر دەست بپەستن تا بگەھنە باشترین

ھەروەسا ئەف لژنە ھەولا پیکئینانا حکومەتەکا ھەقبەشا دەمکی ل سی ھەبیشین داھاتی دا دەت، کو دفت ژلایی جفاتا نوینەرین کوردستانی فە برپاری ل سەر بدەت(ئەرشیفی بنکە ی زین، 1998/9/17).

سی - کارگێریەکا ئیکگرتی:

جفاتا نوینەرانا پشتی پیکئینانی د سی ھەبەفادا ل بارەگایی خۆ ل ھەولێری دئ کومین، کو روینشتین پشتی وی ل ھەمان بارەگایی خو یان دئ ل سلیمانی یان ل دەوکی بیت، ئەندامین فی جفاتا دئ ھەر ئەو بن ئەوین کو ل ھەلبژارتنن سالا 1992 دا بۆ ئەندامەتیا پەرلەمانی ھاتینە ھەلبژارتن(ئەرشیفی بنکە ی زین، 1998/9/17)

ئیکەم کومبونا جفاتا دەمکی دئ دەمی سی ھەبەفان دا بیت، پشتی پیکئینانی دئ مافی دەستەلاتی بۆ ھەموو برپارین داھاتی ئەوین ژ لژنا بلندا ھەماھەنگیی یان حکومەتا دەمکی دەرکەفن. ئەف جفاتا دەمکی دئ برپارا زیدەکرنا فەرمانین نوی بۆ کارین فی لژنی دەت، وەکو ئیکگرتنا پەبوەندی دگەل کومەلگەھی نیفدەولەتی(ئەرشیفی بنکە ی زین، 1998/9/17)

ژ پیکبەیت گرتیا ئەنجامدانا ھەلبژارتنن ھەریمی، و دریزکرنا دەستی ھاریکاری بۆ ئاساییکرنا باری ھەولێر، دەوک و سلیمانی، بۆ فی لژنی و جفاتا ھەبە ھیزەکا ئاسایا ھەقبەش ژ نوینەرین پارتی، ئیکەتی، تورکمان و ئاشوریان پیکبینن(ئەرشیفی بنکە ی زین، 1998/9/17)

حکومەتا ھەریمی یا نوی دشت برپاری ل سەر پیرابوونان ژبۆ ئیکگرتنا ریکخستنن سەرکردایەتیین پیکبەیت بەت. پشتی ھەلبژارتنن ھەریمی، جفاتا دەمکی دئ ب جفاتەکا نوینەراییەتی یا نوی ھیتە گھورین، ئەف جفاتا ھەریمی دئ حکومەتەکا ھەریمی یا نوی پیکئینیت ب پشت بەستن بریزا ئەو دەنگین کو ھەر ئیک ژ پارتین د فی جفاتا دا ل ھەلبژارتنان بدەستفەئینان، پشتی پیکئینانا حکومەتا نوی دئ لژنا بلندا ھەماھەنگیی ھەلوەشیت، ماوی ھەرنیک ژ جفاتا نوینەرانا و حکومەتا نوی دئ سی سال بن(ئەرشیفی بنکە ی زین، 1998/9/17).

چار - بەشداریکرنا د داھاتی دا:

ژ ئەگەر جیاوازی برا داھاتی، ئەوا پیدفی بۆ خزمەتا

ژوان و کومەلگەهێ نیقدەولەتی دیتەر ژێ دکەین کو د هوشیاری و پێشکێشکرنا پارێزگاریا ناوچێن کوردیێن عێراقی د بەردەوامین.

هەرەسا رێکخراویێ نەحکومی ژێ ئەویێ ل کوردستانا عێراقی کاردەکن، گوشەگیریا مە کێمکر و خزمەتەکا وەسا پێشکێشی مە کر کو ناھیتە هژماری(ئەرشیفی بنگەهێ ژین، 1998/9/17).

هەشت - ب ئێکگەهشتا پاشەرۆژی یا سەرگردان:

سەرۆکی پارتی دیموکراتی کوردستان و سکرێتێری گشتی ئێکەتی نیشتمانی کوردستان هەموو دوو هەیفان جارەکی ل نافخۆ یان ل دەرڤەهێ کوردستانا عێراقی ل وان جەپێن هەردوو لا ل سەر رێک دکەفن دئ ب ئێکگەهێن و کومبونیان وان دئ د دەوری بن.(ئەرشیفی بنگەهێ ژین، 1998/9/17)

ل چافەرۆیوونا رازیبوونا حکومەتان، ئەم ب هیقینە کومبونیان داھاتی ل ئەنقەرە و یادیتەر ل لەندەن بیت.(ئەرشیفی بنگەهێ ژین، 1998/9/17)

کومبونیان ئەنقەرە دئ ل سەر وان کارپێن هەقبەش بیت کو بو دابینکرنا سنور و نەھیلانا تیرورێ بیت، ئەوژی بریکا دانانا زیڕەفانیەکا توند ل سەر سنورپێن عێراقی(ئەرشیفی بنگەهێ ژین، 1998/9/17)

کومبونیان لەندەن زیڈەتر دئ یا گریدای بیت ب بارودوخی هەولێر، دەوک و سلیمانی، هەرەسا باسی خولقاندنا میکانزمەکی بو ئەنجامدانا هەلبژارتەکا نازاد و پافژ(ئەرشیفی بنگەهێ ژین، 1998/9/17).

واتا فی رێککەفتنی خستەبەھێکی دەمی بو چارەسەرکرنا ناکوکیێن دناقبەرا هەردوو لایەنان دا دانا، و دووبارە چالاک کرنا لژنا بلند یا هەماھەنگی دناقبەرا وان دا(الانصات المرکزی، 1998/9/19).

لدویف فی رێککەفتنی هەردوو پارت عێراقەکا دیموکراتی یا فرەنەتەوہیی دخازن، کو تیدا کیشا کوردی ل سەر بنەمای فیدرالیزمی و د چارچوفی ئێکەتی و سەرورەیا عێراقی دا چارەسەر بکەن، هەرەسا جیبەجی کرنا فی رێککەفتنی ئومیدەکا نوی ب کورد و تورکمان و ناشوری و کلدانیان د کوردستانا عێراقی دا بەخشی(رۆژناما رێگی کوردستان، ژمارە 319، 1998/9/23).

خەملاندن بو سەرژمیریان ئاکنجیان(ئەرشیفی بنگەهێ ژین، 1998/9/17).

حەفت - بارودوخی کوردستانا عێراقی:

بەریارا 688 یا جفاتا ناسایشی یا سەر ب نەتەوہیێن ئێکگرتی، تیبینیان ئەوی سەرکوتکرنا توندوتیژا گەلی عێراقی کری، بتایبەتی ل باکوور قەوارێ فی سەرکوتکرنا ل سالا 1991 کو بەریار تیدا دەرچوو کیمبوو، شایانی تیبینی کرنا یە کو ھنارتی تایبەتی نەتەوہیێن ئێکگرتی د راپورتەکا سالا چوووی دا، ئیکلایی بوونا چەند بەلگەھێن بەھێز دکەت، کو هژماریەکا زۆر د زیندانین عێراقی دا سیدارەداین، هەرەسا دەرئێخستنا کورد و تورکمانا ژ کەرکوک و بازپیرین دیتەرا یا بەردەوامە، سیاسەتا دژی کورد و تورکمانا د عێراقی دا گەھشتیە رادەبەھێکی پاڤزبکەن و نەھیلان مال و ئاھا وان ژێ زەوت بکەن و بدەنە وان یێن رەجەلەیی وان عەرەب(ئەرشیفی بنگەهێ ژین، 1998/9/17).

لەبەر رونایا وی هەرەشا بەردەوامدا، ئەم خو ب قەرزدارپێن کومەلگەھا نیقدەولەتی دزانین و سوپاسیا ھاریکاریپێن وان یێن مروفایەتی و رۆلی وان د رێگرتنا دووبارە بوونەقەیا بسەرھاتپێن جەرگرتپێن سالا 1991 و مەترسپێن پەلامارا ئەنقالا سالی 1987 و 1988 دکەین.

گەھشتن ب رێککەفتنا بەریارناما "گاز بەرامبەر خانی" ھاریکاریا باشترکرنا باری ژانی د کوردستانا عێراقی دا دا، ئەم ب هیقینە ئەف رێککەفتنە دئ یا بەردەوام بیت، دکەل وی بەشی کو بو گەلی کورد ھاتیە دیاری کرن، تکایی دکەین د پاشەرۆژی دا نقتیسینگەھا تایبەت ب پەيوەندی ب ناوچپێن کوردی بەیتە دامەزراندن، بو زیڈەکرنا سود وەرگرتنی ژ ھاریکاریان و سەرپەرشتیکرنا دابەشکرنا وان.

دیسان ب هیقینە کو ل دەمی راکرتنا بەریارناما "گاز بەرامبەر خانی" ژ ئەگەرئ ھەر رەفتارەکا ئیک لایەنیا بەغدا، نەتەوہیێن ئێکگرتی دئ د بەردەوام بن د پێشکێشکرنا ھاریکاریپێن مروفایەتی ب پیدقبیێن گەلی کورد ل باکووری عێراقی.

حکومەتپێن ویلاپەتپێن ئێکگرتی و مەملەکەتا ئێکگرتی و تورکیا بریکا "کریارا چافدپیریا باکوور" ھاریکاریا پارێزگاری یا ناوچپێن کوردان بەدەستفەئینایە، ئەم داخازی

هه‌ردوو پارتان راگه‌هاند کو ناکوکی دناقبه‌را وان دا بدووماهی هاتن، شکومه‌ندیا وان ئه‌وه پیکه‌ ل پاشه‌روژی کاربکه‌ن(الانصات المرکزی، العدد (1024)، 1998/9/20).

سه‌رکردین هه‌ردوو پارتان داخازا لیبوریی ژ گه‌لی کورد کر، ژ ئه‌گه‌ری وان بیزاری و نه‌خوشیین په‌یدا بووین، سوزدا بینه "سه‌ریاز بو خزمه‌ت کرنا گه‌لی و په‌رله‌مانی"، و (جهلال تاله‌بانی) داخاز ژ جفاتا نوینه‌ری کوردستانی کر بو دهرئیخستنا یاسایا حه‌رام کرنا شه‌ری نافخوی دناقبه‌را پارتین کوردی دا(عبود و العلوی، 2018، 247).

(مه‌سعود بارزانی) دا دیارکرن مه‌زنه به‌رپرسین ئه‌مریکی داکوکی لسه‌ر وی چهندی کر کو کارگی‌ریا سه‌روک (Bill Clinton) دی یا پیگیر بیت ب پاراستنا ده‌فه‌ری کوردی ل باکووری عیراقی، و ریکی ناده‌ن گه‌لی کورد توشی کاره‌ساته‌کا دیتر ببیت(الملطوف، جریده‌ الحیاة، العدد (12978)، 15/ایلول/1998).

واشتون دا دیارکرن کو ریکه‌فتنا (مه‌سعود بارزانی) و (جهلال تاله‌بانی) پینگاه‌کا گرنا و ئه‌رینیه، دی گره‌نتیا سه‌قامگی‌ری بیت د ده‌فه‌ری دا(جریده‌ الحیاة، العدد (12986)، 23/ایلول/1998).

ل 20ی ئه‌یلوی 1998 (جهلال تاله‌بانی) ل ویلایه‌تا فرجینیا ب ناماده‌بوونا ژماره‌یه‌کا زورا کوردین ئه‌مریکا، باس ل ریکه‌فتنا واشنتن کر و دیارگریه: (ئه‌ه‌ ریکه‌فتنه‌ چهن‌دین خالین گرنا یین تیدا کو ب ساناهی نه‌بوو ل جهه‌کی دیتر ژبلی واشنتون به‌یته‌ چاره‌کرن...، رهنه‌ زور ژ خوشک و برابان ب پرسن نایا وه هیقی هه‌یه ئه‌ه‌ چاره ئه‌ه‌ ریکه‌فتنه‌ به‌یته‌ جیبه‌جی کرنا، چونکی دوو ریکه‌فتنین گه‌له‌ک مه‌زن و گرنگین به‌ری نوکه ژ کیستی مه‌چوون، ئه‌وژی ریکه‌فتنا پاریس⁽⁵⁾ و ریکه‌فتنن مه‌یین نافخو بوون، ئه‌ز دبیزم ئه‌ه‌ چاره سه‌رکه‌فتنا وی زور زیده‌تره ژ جارن و به‌شداریا ئه‌مریکا گه‌له‌کا گرنگه‌...، فی ریکه‌فتنی دوژمن و ناحه‌زین زور یین هه‌ین، رهنه‌ هه‌ول بدن ئاسته‌نگان بیخه‌ د ریا جیبه‌جی کرنا وی دا، لی هیفیدارین خه‌مخوریا مه‌ هه‌ردوووان بو گه‌لی مه‌ و کوردستانی، وهل مه‌ بکه‌ت لسه‌ر فان ئاسته‌نگان زالبین، ئه‌و روژه یا هاتی ده‌سته‌فتن گه‌لی کورد بیخینه سه‌ر

ریکه‌فتنا واشنتن بریارنا ما گاز به‌رامبه‌ر خانی ب ته‌واوی فه‌گه‌راند، بریارا 986 یا جفاتا ئاسایا نه‌ته‌وین ئیکگرتی زفراند فه، ماف ب نه‌ته‌وین ئیکگرتی دا کارگی‌ریا فروشتنا گازا عیراقی بکه‌ت، حکومه‌تا هه‌ریما کوردستانی 13% ژ داهاتی گشتی یی عیراقی بو دیاری کر، ئه‌ه‌ به‌رنامه‌یه ده‌سته‌که‌فته‌کی چاه‌ه‌ری نه‌کری بوو بو حکومه‌تا هه‌ریمی و تا 2001 بریکا فی به‌رنامه‌ی 406 ملیار دولاړ وهرگرتن(فلپیس، 2016، 203).

میکانیزما جیبه‌جی کرنا فی ریکه‌فتنی دی بقی رهنگی بیت: ده‌سته‌یه‌کا بلند کو ژ 3 ئه‌ندامین مه‌که‌ته‌با سیاسی یا پارتی و 3 ئه‌ندامین مه‌که‌ته‌با سیاسی یا ئیکه‌تی دی دروست که‌ن، ئه‌ه‌ ده‌سته‌یه به‌رپسه ژ دروستکرنا حکومه‌ت و جفاتا راویژکاریا فه‌گوه‌استی(روژناما ریگی کوردستان، ژماره (319)، 1998/9/23).

ب فی چهن‌دی و ب هه‌موو رهنه‌کی شه‌ر دناقبه‌را وان دا ب دووماهی هات، ب ده‌هان گه‌رین روینشتان دناقبه‌را هه‌ردوو پارتان دا ل نافخوییا کوردستانی بو جیبه‌جی کرنا به‌ندین فی ریکه‌فتنی هاتنه‌کرنا، د ماوی فان روینشتان دا رازی بوون هنده‌ک به‌ندین ریکه‌فتنی قوناغ قوناغ به‌ینه جیبه‌جی کرنا، ژوانا ئازادکرنا دیلان، فه‌گه‌ریانا ئاواره‌یان بو جهین خو و راوه‌ستاندا شه‌ری راگه‌هاندی(عبود و العلوی، 2018، 247).

هه‌ردوو لا ریکه‌فتن ده‌سته‌لات و داهاتی و هاریکاریین ئاسایشی دناقبه‌را وان دا به‌ینه‌ دابه‌ش کرنا، لدور کیشا ده‌سته‌لاتی ریکه‌فتن هه‌لبزارتنن په‌رله‌مانی ل هافینا سالا 1999 به‌ینه‌ نه‌نجام دان، کارگی‌ریا هه‌ریمی یا هه‌فیشک و په‌رله‌مانی هه‌فیشک و ده‌سته‌لاته‌کا به‌روه‌خت به‌یته دانان، ئه‌وژی لژنا هه‌ماهه‌نگیا بلنده و ده‌ستنیشان کرنا کورسیان بو کیمه‌ نه‌ته‌وه‌یان د په‌رله‌مانی نوی دا، دهرباره‌ی داهاتان پیدفیه هه‌موو ئاکنجیین باکووری عیراقی سودی ژئ وهریگرنا، وه‌زاره‌تا دارایی دی سه‌ره‌رشتی لسه‌ر فی چهن‌دی که‌ت، دیسان رازی بوون هاریکاریا هه‌فیشک دناقبه‌را وان دا هه‌بیت بو کونترولا سنورین کوردی ب هه‌فسه‌نگی دگه‌ل ویلایه‌تین ئیکگرتی یین ئه‌مریکی و بریتانیا و تورکیا(عبود و العلوی، 2018، 247).

هاتبوو: (جهماوهري ب شهرهفي كوردستاني، پيشمه رگين قارهمانين كوردستاني، كهس و كارين سهربره رزين شههيدين نهر، نه ندام و لايه نگر و دوستين نيكه تي، پارت و ريخراوين سياسي تيكوشهرين كوردستاني هاونيشمانيين خوشتقي، پتر ژ چار سالين شهرئ نافخو، جهسته يي ملله تي مه بريندار كرى، نه زموونا ديموكراسيا گه لي مه نيخستيه بهرامبر چارنوسه كي نه ديار و تاري، نيكه تيا ريزين گه ل و براييه تي و پيكهه كاري هه قبه شي دنافه را پارتين سياسي كوردستاني شيواندبوو، د هه مان دم دا دهره فا تا گوشاره كا دبلوماسيا نيكگرتني بو كوردان نه هيلاي، زيان ب نافودهنگيا گه لي مه د نافه ندين نيخدهوله تي دا گه هاندي، هه لومه رجه كي بي نوميدي خولقاندبوو كو مه ترسي ل پاشه روزا گه لي مه دكر، لي خوشبه ختانه هه ول و كوششا دلسوز و دوستين نيزيكي گه لي مه...، د بهردهوام بوون بو دووماهي نينان ب سالانين كارسات و دووبه ره كي، و هه لدانه فها لاپه ريه كي نوي و پري هيقي و خوشي بو گه لي مه...)(نهرشيفي بنگه هي زين، 22/ايلول/1998).

(مهسعود بارزاني) د ديداره كي دا دگه ل روژناما (Turkish Daily NEWS) ل 26 ي نه يلوئ 1998 دبزييت: "سياسه تا نه مريكا لبه ري نوكه يا روون نه بوو، لي ل فان دووماهيان وهكو مه سهرنج دا يي هه لويستين وي زيده تر يين روون بووين ژ جارن، گرنگي ب چهند كيشه يين دياركري دده ت، ههر وي روژي (Madelein Albright) د كونگري روژنامه فاني دا ب ناشكه را يي راگه هاند و داكوكي لسهر وي چهندي كر، كو حكومه تا وي ناسايش و خوشگوزهرانيا گه لي مه دي پاريزيت، نه فه خو بخو پيشكه فتنه كا گرنگه د سياسه تا نه مريكا دا"(روژناما براييه تي، ژماره (2681)، 29/9/1998).

ل 28 ي نه يلوئ 1998 د چا پي كه فتنه كي دا دگه ل كه نالي ته له فزيوني يي ناسماني يي جه زي ره، (جهلال تاله باني) دبزييت: "نه ز هوسا دببنم و هيقي خوازم كو مه هه ردوو لايان باوه ري ب پيدفيا جي به جي كرنا في ري كه فتني هه يه، في ري كه فتني به رزه ونه نديا هه ردوو لايان يا تي دا، ژ نه نجامي فشاره كا ميلي يا زور لسهر مه هه ردوو لايان هاته هه بووني، سهره را ي به شداري كرنا

هه موو تشته كي، وهكو نيكه تي دفيت ب دلسوزي و دووربيني فه خه با تي بو جي به جي كرنا في ري كه فتني بكه ين...)(روژناما كوردستاني نوئ، ژماره (1704)، 23/9/1998).

ل 21 ي نه يلوئ 1998، (مهسعود بارزاني) د كوره كي دا هول راديسون ل نه مريكا، كو كوردين زوربه يا ويلايه تين نه مريكا به ره هه ف بيوون، و ژلاي راديويا دهنگي نه مريكا فه هاتبوو ناماده كرن، دبزييت: "د سهره دانا في دووماهي يا (David Welsh) بو كوردستاني، وهسا نيشان دا كو نه مريكا دخازيت گرنگيه كا زيده تر ب كيشا گه لي كورد بده ت، و دخازيت روله ك زي د ناشتبوونه فها نافخويا كوردان دا هه بيت...، نه فه گهورينه كا نه ريني بوو ب سهر سياسه تا نه مريكا دا هاتي، كو راسته وخو رفتاري دگه ل كوردان بكه ت، دان ب مافي سياسي و مروفايه تي يي ملله تي كورد لسهر بنه مايي فيدراليي بده ت..."(روژناما براييه تي، ژماره (2675)، 22/9/1998).

ل 23 ي نه يلوئ 1998، پهرله ماني كوردستاني به يانه ك دهرباره ي هه لويست و پشته فانيا خو بو ري كه فتنه واشنتون به لافكر، تي دا هاتبوو: (ل روژا 17 ي نه يلوئ هه ريك ژ مهسعود بارزاني و جهلال تاله باني بنافي يارتين خو، و (David Welsh) جيگري هاريكاري وهزيرا دهره فها يا نه مريكا ري كه فتنه ميه ك موركر، كو نه و كوشتارا ژ سالا 1994 هه مره دنافه را واندا هه ي بدووماهي بينن، ناشتبه كا دادوه رانه و گشتگر و بيكه اتنه كا نيشتماني بينه هه بووني، حكومه ته كا ده مكي يا هه فپه يمانی كو جهي باوه ريي بيت بيك بينن، كاري وي نه و بيت كو ري فبه ريي ل كوردستاني بكه ته نيك و پيدفيين نه نجام دانا هه لبزارتنه كا نازاد و ديموكراسيانه بو خولا دووي يا هه لبزارتنين جفا تا نيشتماني كوردستانا عيراق ديسته بهر بكه ت، نه ف ري كه فتنه ب پينگافه كا گرنگ بو به ره ف سه قامگير كرنا ناشته وايي و ناساي كرنا ري فبه به ري كا نيكگرتي ده يته دانان، كو نارمانجا وي ب ده سته ئينانا ناشتي و نارامبيي به ل كوردستاني...)(روژناما براييه تي، ژماره (2677)، 24/9/1998).

ل 22 ي نه يلوئ 1998، مه كته با سياسي نيكه تي به ياننامه يه ك دهرباره ي ري كه فتنه واشنتن دهر نيخست، تي دا

راستەقیهەیا ئەمەریکا بۆ جیبەجی کرنا فی رپیکهفتنی، پاشان بەلین دانا مەسعود بارزانی و من، ل بەرامبەر وەزیرا دەرڤه (Madelein Albright)، سەبارەت ب کارکرنا راستەقیهە ل پیناڤا جیبەجی کرنا وئ" (روژناما گولان نیوآره، ژماره (225)، 1998/9/28).

تەوهری جاری: هەلوپستی تورکیا ژ رپیکهفتنا واشنتن

هەر پشتی مورکرنا فی رپیکهفتنی روژنامین تورکی هەموو فوکسا خو نیخستە سەر رپیکهفتنی و بۆ بابەتی وان یی تاییهت و سەرەکی، و ئەڤ رپیکهفتنه هاته وەسفکرنا کو پینگاڤا کردارانهیا ئیککی یه بەرەڤ دامەزراندنا دەولەتەکا کوردی ل باکووری عیراقی(الانصات مرکزی، العدد (1024)، 1998/9/20).

تورکیا دگوت ئەمەریکا بیی راویژا مە ئەڤ رپیکهفتنه پیکئینایه و ئەم ژئی د ئاسوودە نینین(الانصات مرکزی، العدد (1063)، 1998/11/4). (بولاند ئەجەفید) جیگرئ سەرۆک وەزیران د چاڤپیکهفتنهکی دا واشنتون و لەندەن ب پلانا دابەشکرنا عیراقی گونەهبارکرنا، دیارکر تورکیا گەلەکا دوو دلە ژفی رپیکهفتنی، واشنتون و لەندەن ب سیاسەتا دوو روخسارەییی دەربارە عیراقی گونەهبارکرنا، کو ژلایهکی ڤه یی هەول ددەن پاراستنی ل سەر ئیکهتیا عیراقی بکەن، ژلایهکی دیتەر ڤه هەول ددەن دابەش بکەن(الانصات مرکزی، العدد (1029)، 1998/9/26)، ژلایهکی دیتەرڤه (سەرمە ئەتاجانلی) پەیفدارئ وەزارەتا دەرڤه یا تورکیا دبیژیت: "حکومەتا تورکیا یا رازیه ژ رپیکهفتنا واشنتون، داکوکیی ل سەر دامەزراندنا کارگێریهکا کوردی ل باکووری عیراقی د چارچوڤی ئیکهتیا ئاڤا عیراقی دا دکەین"(الانصات مرکزی، العدد (1028)، 1998/9/24).

هەر ل دور فی بابەتی و ل 30ی ئەیلوولی 1998 جڤاتا ئاسایشا نەتەوهیی یا تورکی ب سەرۆکایهتیا (سلیمان دیمیریل) ل کوشکا جانکایا کومبوو، دڤی کومبوونی دا باس ل سەر بابەتین سەرەکی یین گریڤای ب رپیکهفتنی ڤه هاتهکرنا(الانصات مرکزی، العدد (1034)، 1998/10/1).

ل 27ی چریا ئیککی جڤاتا ئاسایشا نەتەوهیی یا تورکی ب سەرۆکایهتیا (سلیمان دیمیریل) کومبوو، دڤی کومبوونی

دا گەنگەشە ل دور پشەتاتین باکووری عیراقی ب تاییهتی رپیکهفتنا واشنتن هاته کرنا، کو هەندەک ژ بەندین فی رپیکهفتنی ببوونە جەیی مەترسیی بۆ تورکیا(الانصات مرکزی، العدد (1057)، 1998/10/28)، ب تاییهتی ئەو پەرەگرافی ئاماژی ب دانانا حکومەتەکا هەریمایهتی یا کوردی ل باکووری عیراقی دکەت، کو هیڤیین بڤی شیوهی لدەڤ کوردین تورکیا ژئ هەنە(الانصات مرکزی، العدد (1064)، 1998/11/5)، ئەڤه دئ بیتە پالەدر بۆ داخاکرنا ماڤی ئوتونومی ل ناڤ سنوری تورکیا ژئ(الانصات مرکزی، العدد (1032)، 1998/9/29)، بریار وابوو هەر ل دور فی بابەتی و ل ناڤهراستا هیڤا دیڤدا کونگرئ باکووری عیراقی ل ئەنقەرە بهیته گریڤان(الانصات مرکزی، العدد (1057)، 1998/10/28).

هەر ل دور فی بابەتی حکومەتا تورکیا داخا ژ (جەلال تالەبانی) کر سەرەدانا ئەنقەرە بکەت، د هەمان دەمدا بریار وابوو کو ل بەری وی (مەسعود بارزانی) ژئ سەرەدانا ئەنقەرە بکەت(الانصات مرکزی، العدد (1063)، 1998/11/4)، وەکو هاتیه دیار کرنا دڤان سەرەدانا دا هەر ئیک ژ (مەسعود بارزانی) و (جەلال تالەبانی) دئ دگەل بەرپرسین تورکیا کومین و دانوستاندنان دگەل کەن ل دور وئ رپیکهفتنا دناڤهرا هەردوووان دا هاتیه مورکرنا، ل دور ئەنجامدانا هەلبژارتنان ژبو پیکئینانا جڤاتەکا ناڤخویی ل باکووری عیراقی ژدەرڤهیی دەستەهلاتا بەغدا(الانصات مرکزی، العدد (1060)، 1998/11/1).

ل 31ی چریا ئیککی وەزیرئ دەرڤه یی تورکیا (ئیسماعیل جەم) د چاڤپیکهفتنهکا تەلەڤزیونی دا دووماهی پشەتاتین باکووری عیراقی و رپیکهفتنا واشنتن هەلسەنگاندن، دەربرین ژوئ چەندئ کر کو دوو دلایا حکومەتا تورکیا ئەوه باکووری عیراقی ژ کارگێری و زیڕهڤانیا حکومەتا ناڤهندی یا عیراقی دوویر ببیت، بڤی چەندئ بوشاییهک پەیدا ببیت ئەڤ چەندە نە دبهرژه وەندییا مەدایه، و ئەم دگەل ئیک پارچەیییا ئاڤا عیراقی داینه(الانصات مرکزی، العدد (1060)، 1998/11/1). هەر دەربارە فی چەندئ، د چاڤپیکهفتنا خو دا دگەل کەنالی تەلەڤزیونی یی ئاسمانی یی جەزیره، (مەسعود بارزانی) و

ئیکخستنا ناف مالا کوردی ل بەراھیا نارمانج و ئەرکین فی قوناعی یە، ئەو راستیە ژێ دوویات بوو کو هیشتا ناحەزین وەسا هەنە چاڤ ب ئاییندەبەکی روون بو گەلی کورد هەلناھیت، ئایندەبی روونی خو بتنی ب چەوساندنا کوردان و داگیرکنا کوردستان دبین، لەورا دفتیت ب شیوەبەکی رژد و بیی دوو دلی مە چاڤ ل ناشتی بیت، بیی بەرچاڤ گرتنا بەرژەوھندیین پارتایەتی ھەموو قورساییی بیخینە سەر جیبەجی کرنا فی ناشتی(روژناما کوردستانی نوئ، ژمارە (1720)، 1998/10/15).

ژ چارچوڤی کومبوونین خوئی بو جیبەجی کرنا ریککەفتنا واشنتن، ل 8ی چریا دووی 1998 (جەلال تالەبانی) و (مەسعود بارزانی) ل ئەنقەرە پیکفە کومبوون، فی کومبوونی زیدەتر ژ دەمژمیرەکی فەکیشا، ھەردوو ل سەر وی چەندی ریککەفتن کو ب رەنگەکی خوئی ل ھەولیر و سلیمانی کومببن، داکو ھەموو بەندی ریککەفتنا واشنتن بزویترین دەم بەینە بچە ئینان، ھەردوووان ئەو چەندە ژێ دیارکر ئەو ناکوکیا بو ماوی زیدەتر ژ 4 سالانە دناقبەرا مەدا فەکیشای بدووماھی ھات(الانصات مرکزی، العدد (1067)، 1998/11/9؛ روژناما کوردستانی نوئ، ژمارە (1737)، 1998/11/9). ھەردوووان داکوکی ل سەر وی چەندی کر، کو مەبەستا مە دانانا دەولەتەکا کوردی یا سەربەخو ل باکووری عێراقی نینە، بەلکو ئەم پشەتەفانیی ل دانانا حکومەتەکا فیدرالی و ئەنجامدانا ھەلبژارتین دیموکراسی دکەین(الانصات مرکزی، العدد (1068)، 1998/11/10؛ الانصات مرکزی، العدد (1070)، 1998/11/12). ھەر دووان ئەو چەندە دیار کر کەس ژ مە نابینە لایەنەک د ھەر پلانەکی دا ئارماجا وی زیان گەھاندن بیت ب ئیک پارچەبیا ئاھا عێراقی(علام، جریدە الحیا، العدد (12937)، 5/اب/1995).

تورکیا گرنگیەکا زۆر ب کومبوون و چاڤیکەفتنا (مەسعود بارزانی) و (جەلال تالەبانی) دا، داخاز ژ ھەردوووان کر دانوستاندن دگەل بەغدا بکەن، و دوویر بین ژ ھەر کارەکی دبیتە ئەگەرئ پارچە پارچە کرنا ئیکەتیا عێراقی(الانصات مرکزی، العدد (1109)، 1998/12/28).

(جەلال تالەبانی) ئەو چەندە دیارکر کو ئەمریکا دگەل مە دوویاتی ل سەر ئیکپارچەبیا عێراقی وەکو دەولەت کریە(روژناما گولان ئیوارە، ژمارە (225)، 1998/9/28).

(Mark Grossman) جیگری وەزیری دەرڤە یی ئەمریکا، دببیت: "ریککەفتنا واشنتن بو بەرڤەرارکرنا ناشتی یە ل باکووری عێراق، نەبوو دروستکرنا دەولەتەکا کوردیە"(روژناما کوردستانی نوئ، ژمارە (1713)، 1998/10/6).

(مەسعود بارزانی) بو بەرپرسی تورکیا دیارکر کو ریککەفتنا واشنتن نە پینگافەکە بەرڤە سەربەخو بوونا کوردان(الانصات مرکزی، العدد (1064)، 1998/11/5) و گەفی ل سەقامگیری چ دەولەتەکی ناکەت، بەلکو دریزەپیدەرا ریککەفتنا ئەنقەرەبە(الانصات مرکزی، العدد (1066)، 1998/11/8)، ئارمانجا وی نافبزیوانیا ئەمریکایە بو دووبارە زفراندنا ھەفکاریی دناقبەرا پارتی دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی کوردستان دا، و دەستنیشانکرنا دەمی ھەلبژارتان بو ھەلبژارتنا پەرلەمانی ل گولانا داھاتی(الانصات مرکزی، العدد (1064)، 1998/11/5).

(ھوشیار زبیری) دببیت: "خالا سەرەکی کو بەرپرسی تورکی ژێ دترسیان ئەو بوو، کو دگوتی د ریککەفتنی دا برگەبەکا نھینی سەبارەت پیکئینانا دەولەتا کوردی ھەبە، لئ مەسعود بارزانی جەخت ل سەر وی خالی کریە، کو فی ریککەفتنی چ خالەک یان برگەبەکا نھینی تیدا نینە"(روژناما برابەتی، ژمارە (2710)، 1998/11/9). دیسان دببیت: "خالەکا دیتر کو تورکیا نیگەرەن کر بوو، چەمکی فیدرالیەتی بوو، مەسعود بارزانی بو سەرۆک وەزیران و (بولند ئەجەوید) و مەزەنە بەرپرسی سوپای و وەزارەتا دەرڤە روونکر، "فیدرالیزم ئارەزوویا گەلی کوردە، لئ جیبەجی کرنا وی دئ دگەل حکومەتا نافەندی بیت"(روژناما برابەتی، ژمارە (2710)، 1998/11/9).

ئیمزاکرنا ریککەفتنا واشنتن و کارفەدانا دزایەتی کرنی ژلایی لایەنین ھەرمایەتی بەرامبەر فی ریککەفتنی، ئەو راستیە باشتەر بو گەلی مە روون بوو، کو گەھشتن ب ریککەفتنی و جیبەجی کرنا بەندی وی، سەرەنجام

دەرئەنجام

1- هەر ژ دەستپێکا پەیدابوونا شەری ناڤخۆیی هەولین رژد ژلای هیزین سیاسی ناڤخۆیی و دەرڤەیی ڤه ژبو راوەستاندا فی شەری هەبووینە، و د ماوی چار سالین فی شەری چەندین رێککەفتن ب ناڤبژێوانیا لایەنن ناڤخۆیی و دەرڤەیی ژبو راوەستاندا شەری ناڤخۆیی هەبووینە، لی شەری هەبووینە جەیی خۆ بگرن و فی شەری بدوووماهی بینن.

2- نافەندگێریا ئەمریکا وەکو مەزنتین زلهیزا جیھانی شیا شەری ناڤخۆیی ب دووماهی بینیت و رێککەفتنا واشنتن بینیتە هەبوونی.

3- رێککەفتنا واشنتن ب گرنکرتین رێککەفتن دمیژوویا هەڤچەرخا گەلی کوردستانی دا دەیتەدانان.

4- ب پەیدابوونا رێککەفتنا واشنتن، چار سالین خویناوی دووماهی بی هاتەدان، ناشتبوونەڤه و تەبایی جەیی خۆ گرت.

5- رێککەفتنا واشنتن بو بنەما بو چەندین پەیمان و رێککەفتن دیتەر دناڤبەرا پارتی دیموکراتی کوردستان و ئیکەتی نیشتمانی کوردستان دا.

الهوامش

(1) لدمی پرسیار کرنی ژ کاوه مەحمود، سکرتریری کومیتەیا نافەندی یا پارتا شوعیا کوردستانی، بوجی هین نەشیان سەرکەفتنی د راوەستاندا شەری د ناڤبەرا پارتی و ئیکەتی دا بدەستڤەبینن، بەرسڤدا و گوتی ئیک ژوان گرتین کەتینە د کەتینە دریکا مەدا، لدمی ئەم د چووینە دەڤ بارتی و مە داخازا شەرا راوەستانن ژئ کربا دڤیا مە راکیشیت ئەکو پیرابوونین ناشتی بکەین، بەلکو بو هندی چەکی بەهەلگرن، دا بیژنە مە بوجی وە هەلوپست نینە، ئەگەر وە هەلوپست هەیه وەرنە دگەل مە و چەکی بەهەلگرن، لدمی ئەم د چووینە لای ئیکەتی ژئ هەمان ناخفتن ب مە دەهاتە گوتن، ددەمەکی دا ئەم نامادە نەبوون فی کاری بکەین. چاڤپێکەفتن دگەل کاوه مەحمود، 2022/8/23 هەولیر، ل دەمژمیر 9:9 سپیدی. ل سالا 1958 ژدایکبوویە، ل سالا 1994 ئەندامی مەکتەبا سیاسی شوعیان بوو، پستی هینگێ ماوهیەکی ژ سەرکردایەتی نەما، پاشان جارەکا دی زڤری ڤه و بو ئەندام ڤه، نوکە سکرتریری کومیتەیا نافەندی یا پارتا شوعیا کوردستانی یه.

راستە زۆر هەولین ناڤخۆیی هەبوون، ژبو نەهیلانا ناکوکی و بدوووماهی ئینانا شەری دناڤبەرا پارتی و ئیکەتی دا، ل بەری هەموویان ژئ هەولین عەزیز مەمەد، لی ژبەرکو ناڤبژێوان پارتەک یان کەسەک

بوو، نە وەکو وان هەردوو پارتین هەڤدژ بەیز و دەستەلات و کارتیکەر بوو، لەورا نەشیان فی ناکوکی نەهیلان و شەری دناڤبەرا واندا بدوووماهی بینن، ئانکو مەرجه ئەوی دبیتە ناڤبژێوان دەولەتەک یان هیزەک بیت بشیت ئیرادا خۆ بسەپینیت ل سەر هەردوو لایەنان. بو زیدەتر پیرانینان بەری خۆ بدە: یحیی، عبدالغنی علی، الطریق الی حل الصراعات الكردية الكردية في جنوب كردستان، هاتیه بەلافکر ل 2018/6/28 ل سەر مالمەری:

<https://www.ahewar.org/debat/show.art.asp?aid=603736> ل دەمژمیر 10:30 رۆژا دووشەمی 2022/5/24/23 سەردان بو هاتیه کرن.

(2) چاڤپێکەفتن دگەل رەسول عومەر لەتیف، ناسیار ب لیوا وەستا رەسول، 2022/8/14 سلیمانی، ل دەمژمیر 12:32 نیڤرو. ل سالا 1967 ل کەرکوکی ژدایکبوویە، ل 1993 بوویە فەرماندی فەوجا تاییەتا ناوارین کەرکوکی، ل 1994 بەرپرسی کومیتەیی بوو، ل 1995 بوویە کارگێری مەلبەندی پێشمەرگە، ل 1999 بوویە جیگري بەرپرسی فی مەلبەندی، بوویە فەرماندی فەوجی، پاشان فەرماندی لیوایی، لقی دووماهی بوویە فەرماندی ئەنی (میجوهر)، ژ 2010 وەرە بوویە ئەندامی جڤاتا سەرکردایەتی، چاڤپێکەفتن دگەل بیستون سابوراوایی، 2022/8/2 سلیمانی، ل دەمژمیر 11:50 سپیدی. ل سالا 1957 ل گوندی گەلنیری ل قەزا دوکان ژدایکبوویە، ل ژبی 15 سالی و ل سالا 1972 پەيوەندی ب ریزین پارتی کریه، ل 1980 پەيوەندی ب هیزین پێشمەرگە ل دولا جافایەتی کریه، ل 1986 بوویە بەرپرسی رێکخستنا تیا 23 یا سورداش، 1994 بەرپرسی رێکخستنا پێشمەرگە بوو ل دەڤەرا سلیمانی، ل 1995 تا 1996 جیگري بەرپرسی دەستەیا ئەرکانین ئیکەتی بوو، پاشان بوویە کارگێری مەلبەندی رێکخستنا پێشمەرگە، ل سالا 2000 بوویە جیگري رێکخستنا مەلبەندی پێشمەرگە، ل سالا 2006 بوویە بەرپرسی مەلبەندی دوکان، ل 2010 بوویە ئەندامی ئەنجومەنی نافەندی ئیکەتی، ل کونگری چاری بوویە ئەندامی سەرکردایەتی، نوکە بەرپرسی ئەکادیمیای کادیرانە.

لدویڤ بوچوونا من ئەو لوژیکە یا راست نینە لدمی دبیزن ئەمریکا ئەو دوو لایەن ناشت کرن، لی عەقلیەتەک دناڤبەرا بوچوونین سیاسی بین پارتین کوردی دا هەیه، بەردەوام وەسا دبین نکو هوکاری دەرڤەیی ژ هوکاری ناڤخۆیی گرنکتره، ژبەر هندی د نامادە ئەمریکا، ئیران و عیراق وانا کومبەکن، نامادە نین نکو هیزەکا ناڤخۆیی وان کومبەکت، ئەڤه ئیکە ژ گرتین کربارا ناشتی ل کوردستانی. چاڤپێکەفتن دگەل کاوه مەحمود.

(3) ئەڤه بریارنامەیهک بوو ل 14 نیسانی 1995 و لدویڤ بریارا 986 یا جڤاتا ئاسایشی هاتبوو دەرئێخستن، ئەڤ بریارنامەیه پستی 15 دەنگین دگەل، بی چ دەنگین دژ و ج بی لایەنی هاتە پەسەند کرن، ئەڤ بەرنامەیه هات پستی کو بارودوخی مروفی ل عیراڤی گەلەک تیکچووی، نەتەوین ئیکگرتی مولەت ب عیراڤی دای هەر 90 رۆژان بو

(5) ئەف ریکه‌فتنه ل 22 ی تیرمه‌هی 1994 ل پاریس ژلای سهروکێ شاندئ ئیکه‌تی نه‌وشیروان مسته‌فا و سهروکێ شاندئ پارتی سامی عه‌بدولرهمان، و ب ئاماده‌بوونا بالیوژی فرهنسا بیئرنارد دوران، که‌ندال نزان و نه‌جمه‌دین که‌ریم هاته‌ وازوو کرن. ئەف ریکه‌فتنه ژ شەش به‌ندا پیکه‌هات. بۆ زیده‌تر پیژانینان لدور نافه‌روکا فان به‌ندان به‌ری خۆ به‌ده: ئینسکلوییدیای یه‌کیتیی نیشتمانی کوردستان... سهرچاوه‌ی پیشوو، به‌رگی یه‌که‌م، ل 391.

لیستا ژێدهران

ئیک: دیکۆمێنتین به‌لافکری (ئه‌رشیفی بنکه‌ی ژین)

نص الاتفاق بين KDP و PUK والموقع من قبل الاطالباني

والبارزاني في واشنطن بتاريخ 1998/9/17.

بيان مكتب السياسي للاتحاد الوطني الكردستاني حول اتفاقية واشنطن، 22/ايول/1998.

دوو: هه‌والنامه

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (911)، 1998/5/11.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (970)، 1998/7/19.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (971)، 1998/7/20.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (973)، 1998/7/22.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (974)، 1998/7/23.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (978)، 1998/7/28.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1005)، 1998/8/29.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1006)، 1998/8/30.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1012)، 1998/9/6.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1015)، 1998/9/9.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1016)، 1998/9/10.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1017)، 1998/9/12.

الانصات المركزي، نشرة خيرية يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1018)، 1998/9/13.

ماوی شەش هه‌یفان باهی بلیون دولاران گازی ب هتیرته زده‌رفه و پیدیفین مروفی ژ خارنی و دهرمانان لژی سهرپه‌رشتیا نه‌ته‌وین ئیکگرتی پی دابین بکه‌ت، هه‌ر لدویف فی بریاری هه‌ر 6 هه‌میفه‌ ئەف ریکه‌فتنه دئ هیته‌ نوی کرن، تا گه‌هشتیه قوناغا خۆ یا 9 ل ده‌ستپیکین 2001، لدویف فی بریاری داهاتی فروتا گازی راسته‌وخۆ ب عیرافی نه‌ ده‌اته‌ دان، به‌لکو ل نیویورکی د ئیخسته‌ سهر حسبیا بانکی، ئەف ریوشوینه پاشان ب به‌رنامه‌یی گاز به‌رامبه‌ر خارن هاته‌ نیاسین، عیراق یا نه‌رازی بوو به‌رامبه‌ر فی بریارنامی، چونکی دگوتی برگین فی بریارنامی پیشیلکرن سهروره‌یا عیرافی یه‌ و کاریگه‌ری لسه‌ر ئیکگرتن و ئیک پارچه‌یا ئا‌خا وی هه‌یه، پشتی ساله‌کی ژ دوو دل و نه‌رازی بوونا عیرافی لسه‌ر برگین فی بریارنامی، شنیکا ب فی بریارنامی رازی بوو، ل 20 ی گولانی 1996 یاداشتا لیکتیگه‌هشتنی دگه‌ل نه‌ته‌وین ئیکگرتی مورکر. بۆ زیده‌تر پیژانینان به‌ری خۆ به‌ده: درغام راغده‌، التفاوض علی "نقط للغذاء"، جريدة (الحياة)، عدد (12101)، 12 نیسان 1996، ص 1، عیسی، سعید، وزیر عراقي یلمح الی امکانیة القبول بقرار (النقط مقابل الغذاء)، جريدة (الشرق الاوسط)، العدد (6204)، 23/11/1995، ص 3، اشبونیک، هانزفون، برنامج النفط مقابل الغذاء بین الفعالية والتوقعات. هاتیه به‌لافکرن لسه‌ر مالپه‌ری: <http://www.aljazeera.net> ل 2004/10/3، ل روژا پینچ شه‌مبی 2023/1/5 ل ده‌مژمیر 11:30 سهرده‌دان بۆ هاتیه‌ کرن، جريدة (الشرق الاوسط)، العدد (6191)، 10/11/1995، ص 2.

ده‌باره‌ی باشین فی به‌رنامه‌ی بۆ کوردستان ژرووی سیاسی فه‌: ئیکه‌مین بریاره‌ هه‌رمیما کوردستان ب به‌شه‌کی تایبه‌تی ژ عیرافی ب هه‌ژمیریت و فشاری بیخیته‌ سهر عیرافی بۆ هندئ ریکئ بده‌ته‌ نوینه‌ری وان راسته‌وخۆ سهرپه‌رشتیا دابه‌شکرنا برئ ئازوه‌ی 150 ملیون دولاران ل کوردستان د ماری هه‌رسئ هه‌یفان جاره‌کی بکه‌ت، ژرووی ئابووری فه‌: نه‌گه‌ر ئەف بریاره‌ به‌یته‌ جیبه‌جئ کرن دئ نه‌رزانئ به‌لاف بیت و بارئ گوزهرانیئ خه‌لکی کوردستانئ باش بیت، ده‌ه‌مان دم دا حکومه‌تا هه‌رمی ژئ دئ نه‌رکه‌کی زوژی ئابووری لسه‌ر رابیت، بفئ چه‌ندئ دئ ده‌رفه‌تا گرنگی پیدانی ب پروژین پیشه‌سازی، نافه‌دانکرن و خزمه‌تگوزاری زیده‌تر ئی هیته‌. نه‌رسه‌لان بایز، بریاری 986 و ئاینده‌ی شه‌ری ناوخوی کوردستان، روژناما (کوردستانئ نوئ)، ژماره‌ (1217)، 15/2/1996، ل 2.

(4) ئەف ریکه‌فتنه‌ ل 31 ی چریا ئیکئ 1996 دناقه‌ه‌را پارتی دیموکراتی کوردستان و ئیکه‌تی نیشتمانی کوردستاندا ل نه‌نقه‌ره‌ هاتیه‌ مورکر، ئەف ئیکه‌مین دانوستاندنا راسته‌وخۆ بوو پشتی ساله‌کی دناقه‌ه‌را هه‌ردوو لایه‌نان دا لژی چافدی‌ریا ئه‌مریکا، و ب ئاماده‌بوونا نوینه‌رین بریتانیا و تورکیا د هیته‌ نه‌نجام دان، فی ریکه‌فتنی 22 خال بخوفه‌ دگرتن. بۆ زیده‌تر پیژانینان لدور نافه‌روکا فان خالان به‌ری خۆ به‌ده: روژناما (برایه‌تی)، ژماره‌ (2022)، 31/10/1996، ل 1.

چار. پەرتوک

ئێک. ب زمانی کوردی

رهشید، سهلاح (2019)، مام جهلال دیداری ته‌مه‌ن له لاویتییه‌وه بۆ کوشکی کوماری، به‌شی دووهم، سلیمانی.

سه‌نگاوی، نجم (2017)، باشوری کوردستان پووداو و ده‌ستکه‌وته‌کان له 1900 تا 2016، هه‌ولێر.

فلیپس، ده‌یفید (2016)، به‌هاری کوردی، نه‌خشه‌یه‌کی نوێی رۆژه‌ه‌لاتی ناوه‌راست، وه‌رگێران: سیروان حسین بیه‌یی، هه‌ولێر.

گه‌لال، که‌وسهر عه‌زیز (2009)، باشووری کوردستان له سالی (1958) مه‌ تا ئه‌مه‌رو، چاپی یه‌که‌م، هه‌ولێر.

م.گوران، کورد و شه‌ر له‌به‌رژه‌وه‌ندی کۆ؟، سلیمانی، 2021.

میهو، لوکمان (2009)، کورد و کوردستان له به‌لگه‌نامه نه‌ینیه‌کانی ئه‌مه‌ریکا دا (به‌شی یه‌که‌م: کوردستانی عێراق)، و: وریا ره‌حمانی، هه‌ولێر.

دوو. ب زمانی عه‌ره‌بی

بارک، بیل (2005)، سیاسات ترکیا ته‌جاه شمال العراک المشکلات والأفاق المستقبلية، ته‌رجمه: مرکز الخلیج للابحاث، دبي.

عبود، وسن سعید و العلوی، نبیل (2018)، الصراک المسلح بین الحزبین الדיمقراطی الكردستانی والاتحاد الوطني الكردستانی (1994 - 1998)، والموقف الدولي منه، بغداد.

پینچ. رۆژنامه

ئێک. ب زمانی کوردی

بایز، ئه‌رسه‌لان، بېاری 986 و ئاینده‌ی شه‌ری ناوخوی کوردستان، رۆژنامه (کوردستانی نوێ)، ژماره (1217)، 1996/2/15.

رۆژنامه (برایه‌تی)، ژماره (2022)، 1996/10/31.

رۆژنامه (په‌یمان)، ژماره (169)، 1998/7/22.

رۆژنامه (کوردستانی نوێ)، ژماره (1974)، 1998/8/12.

رۆژنامه (کوردستانی نوێ)، ژماره (1695)، 1998/9/5.

رۆژنامه (کوردستانی نوێ)، ژماره (1696)، 1998/9/13.

ره‌واندزی، فریاد، ئاشتی کوردستان له‌واشتون، رۆژنامه (کوردستانی نوێ)، ژماره (1696)، 1998/9/13.

رۆژنامه (کوردستانی نوێ)، ژماره (1698)، 1998/9/15.

رۆژنامه (په‌یمان)، ژماره (177)، 1998/9/16.

ره‌واندزی، فریاد، لایه‌نی دووهمی سه‌ردانه‌که، رۆژنامه (کوردستانی نوێ)، ژماره (1700)، 1998/9/17.

رۆژنامه (برایه‌تی)، ژماره (2672)، 1998/9/17.

رۆژنامه (کوردستانی نوێ)، ژماره (1700)، 1998/9/17.

رۆژنامه (گولان ئیواره)، ژماره (218)، 17/ ئه‌یلول/1998.

رۆژنامه (برایه‌تی)، ژماره (2673)، 1998/9/20.

رۆژنامه (برایه‌تی)، ژماره (2675)، 1998/9/22.

رۆژنامه (ریگای کوردستان)، ژماره (319)، 1998/9/23.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1019)، 1998/9/14.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1020)، 1998/9/15.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1021)، 1998/9/16.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1022)، 1998/9/17.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1023)، 1998/9/19.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1024)، 1998/9/20.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1028)، 1998/9/24.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1029)، 1998/9/26.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1032)، 1998/9/29.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1034)، 1998/10/1.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1060)، 1998/11/1.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1063)، 1998/11/4.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1064)، 1998/11/5.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1066)، 1998/11/8.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1067)، 1998/11/9.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1068)، 1998/11/10.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1070)، 1998/11/12.

الانصات المركزي، نشرة خبيرة يومية يصدرها الاعلام المركزي للاتحاد الوطني الكردستاني، العدد (1109)، 1998/12/28.

سى: چافپيکه‌فتن

چافپيکه‌فتن دگه‌ل بیستون سابوراوی، 2022/8/2، سلیمانی.

چافپيکه‌فتن دگه‌ل ره‌سول عومه‌ر له‌تيف، ناسيار ب لیوا وه‌ستا ره‌سول، 14 / 8 / 2022، سلیمانی.

چافپيکه‌فتن دگه‌ل کاوه مه‌حمود، 2022 / 8 / 23، هه‌ولێر.

- رؤژناما (کوردستانی نوئ)، ژماره (1704)، 1998/9/23.
- رؤژناما (برایه تی)، ژماره (2677)، 1998/9/24.
- رؤژناما (گولان ئیواره)، ژماره (225)، 1998/9/28.
- رؤژناما (برایه تی)، ژماره (2681)، 1998/9/29.
- رؤژناما (کوردستانی نوئ)، ژماره (1713)، 1998/10/6.
- رؤژناما (کوردستانی نوئ)، ژماره (1720)، 1998/10/15.
- رؤژناما (برایه تی)، ژماره (2710)، 1998/11/9.
- رؤژناما (کوردستانی نوئ)، ژماره (1737)، 1998/11/9.
- دوو: پ زمانئ عه ره بی**
- علام، محمد، بارزانی و طالبانی یو کدان انهما لن يتورطا في اي مخطط ضد وحدة العراق، جريدة (الحياة)، العدد (12937)، 5/اب/1995.
- جريدة (الشرق الاوسط)، العدد (6191)، 1995/11/10.
- عیسی، سعید، وزیر عراقی یلمح الی امکانیة القبول بقرار (النفط مقابل الغذاء)، جريدة (الشرق الاوسط)، العدد (6204)، 1995/11/23.
- درغام، راغدة، التفاوض على "نفط للغذاء"، جريدة (الحياة)، عدد (12101)، 12/نيسان/1996.
- جريدة (الحياة)، العدد (12965)، 2/ايلول/1998.
- المعلوف، رفیق خلیل، واشنطون: اربعة اهداف للمحادثات مع الزعيمين الكرديين اولها المصالحة، جريدة (الحياة)، العدد (12973)، 10/ايلول/1998.
- جدو، غسان بن، طالبانی: اكد ل "حياة" انه سيلتقي بارزاني في اطار الوساطة الامريكية، سنبحث مع الامريكيين في موقفهم من المعارضة العراقية، جريدة (الحياة)، عدد (12973)، 10/ايلول/1998.
- جريدة (الحياة)، العدد (12974)، 11/ايلول/1998.
- جريدة (الحياة)، العدد (12976)، 13/ايلول/1998.
- جريدة (الحياة)، العدد (12977)، 14/ايلول/1998.
- المعلوف، رفیق خلیل، بارزانی ل الحياة: لسنا جزءا من المحور التركي - الامريكي - الاسرائيلي"، جريدة (الحياة)، العدد (12978)، 15/ايلول/1998.
- حكيم، هلکوت، دولة كردية في العراق وتهدد استقرار تركيا، جريدة (الحياة)، العدد (12979)، 16/ايلول/1998.
- المعلوف، رفیق خلیل، واشنطون لطالبانی وبارزانی: لا نتعاون مع حلفاء بغداد، جريدة (الحياة)، العدد (12981)، 18/ايلول/1998.
- المعلوف، رفیق خلیل، طالبانی وبارزانی وقعا في واشنطون اتفاقا يمهّد لتشكيل حكومة واجاء انتخابات، جريدة (الحياة)، العدد (12982)، 19/ايلول/1998.
- جريدة (الحياة)، العدد (12986)، 23/ايلول/1998.
- شهش: ئينسكلوپيدیا**
- ئينسكلوپيدیا يه كيتي نيشتمانی كوردستان، چاپی چوارهم، بهرگی يه كه م و بهرگی سييه م، سليمانی، 2021.
- حهفت: ساتين ئه لكترونی**
- اشبونيك، هانزفون، برنامج النفط مقابل الغذاء بين الفعالية والتوقعات. هاتيه بهلافكرن لسهر مالپهرئ: <http://www.aljazeera.net> ل 2004/10/3، ل رؤژا پينچ شه مبی 2023/1/5 ل دهمزيمير 11:30 سه ره دان بو هاتيه كرن.
- يحيى، عبدالغني علي، الطريق الى حل الصراعات الكردية الكردية في جنوب كردستان، هاتيه بهلافكرن ل 2018/6/28 لسهر مالپهرئ: <https://www.ahewar.org/debat/show.art.asp?aid=603736> ل دهمزيمير 10:30 رؤژا دوو شه مبی 2022/5/24 ل سه ره دان بو هاتيه كرن.

اتفاقیة واشنطن وإنهاء الحرب الداخلية بين الحزب الديمقراطي الكردستاني والاتحاد الوطني الكردستاني

الخلاصة

مع اندلاع الحرب الداخلية بين الحزب الديمقراطي الكردستاني والاتحاد الوطني الكردستاني في الفترة من 1 أيار 1994 حتى 17 أيلول 1998، واجهت تجربة شعب كردستان في خطر كبير، مما الحق ضرراً كبيراً بتجربة كردستان الجديدة، وكلها لقد تغيرت آمال الأكراد إلى اليأس، ولكن بعد أربع سنوات من إراقة الدماء، وبعد نضال شعب كردستان والقوى السياسية الكوردستانية، والجهود الدبلوماسية المكثفة، بعد أن شعر الطرفان بالاشمئزاز التام من الحرب واستنتجا أن الحرب لا تحل أي المشاكل السياسية، ويجب ان تكون القوى السياسية مسؤولة عن مستقبل الشعب الكردي، وبعقلية سياسية منفتحة، والتفكير في اليوم الأخير. وبهدف إحياء عملية السلام وتعزيز الجهود والتحرركات من أجل تحقيق السلام في كردستان العراق، تحت رعاية ودعم وزارة الخارجية الأمريكية كأكبر قوة في العالم، وقعت اتفاقيّة واشنطن في 17 أيلول 1998، بين الزعيمين الكرديين مسعود بارزاني وجلال طالباني. وبهذه الطريقة تغيرت اجواء الحرب والصراع الدامية في كردستان إلى جو المصالحة والوحدة، وأعدت الامل مرة اخرى للشعب الكردي بمستقبل التجربة الكردستانية التي وصلت إلى أدنى مستوياتها خلال أربع سنوات من الحرب الداخلية.

الكلمات الدالة: مسعود بارزاني، جلال طالباني، ديفيد ويلش، مادلين أولبرايت، اتفاقيّة واشنطن.

THE WASHINGTON AGREEMENT AND THE END OF THE INTERNAL WAR BETWEEN THE KURDISTAN DEMOCRATIC PARTY AND THE PATRIOTIC UNION OF KURDISTAN

ZOZAN NASER MUSTAFA and KALIL MUSTAFA OTHMAN

Dept. of History, College of Humanities, University of Nawroz, Kurdistan Region-Iraq

ABSTRACT

With the onset of the internal war between the Kurdistan Democratic Party and the Patriotic Union of Kurdistan from 1 May 1994 to 17 September 1998, the experience of the people of Kurdistan faced great danger, it has caused great damage to the new experience of Kurdistan, and all hopes of Kurdish has changed to despair, but after four years of bloodshed, after the struggle of Kurdistan people and the political forces of Kurdistan, and intensive diplomatic efforts, after both sides are completely disgusted by the war and conclude that war does not solve any political problems, and the political forces should be responsible for the future of Kurdistan nation, and with an open political mindset 'think about the last day. And with the intention of reviving the peace process and strengthening the efforts and movements to establish this peace in Iraqi Kurdistan, under the auspices and support of the U.S. State Department as the world's largest power on September 17, 1998, the Washington Agreement was created between both Kurdish leaders Masoud Barzani and Jalal Talabani. In this way, the weather of war and bloody conflict of Kurdistan changed to peace. Once again, the hope of the Kurdish people for the future of the Kurdistan experience has returned, the hope that has reached the lowest level in four years of internal war.

KEY WORDS: Masoud Barzani, Jalal Talabani, David Welsh, Madeleine Oulbright, Washington Agreement.